

Administrația Română

Organul Asociației Generale a Notarilor Comunali din România

DIRECTOR: ISAC E. ISACU, NOTAR
REDACTOR: Dr. EMIL BOTIȘ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
TIMIȘOARA I, STR. 10 MAIU No. 3.
APARE LUNAR

Asociația Generală a Notarilor comunali din România.

Nr. 56/1936.

COMUNICAT.

Subsemnații membrii ai consiliului de administrație, comisiei de cenzori și funcționari ai Asociației Generale a Notarilor comunali din România, în ziua de 24 Iunie 1936, ne-am întrunit la Bocșa-Montană, în vederea ținerii ședinței convocată cu Nr. 33-1936 Preș., pentru a debate chestiunile fixate în Ordinea de zi, inserată și în revista „Administrația Română” și comunicată în scris fiecărui membru prin scrisoare recomandată.

Am constatat, că nu s'a întrunit numărul statutar de membri și astfel am fost puși în situația neplăcută de a nu putea ține ședință și a aduce hotărâri valide, cari sunt urgent necesare în interesul bunului mers al administrației generale.

Am luat însă act cu multă satisfacție de activitatea Prezidiului depusă în ultimul timp și anume dela promulgarea legii administrative, în interesul ridicării morale și materiale a corpului notarial.

Exprimăm sentimente de mulțumire și încredere în președinte, asigurându-l de concursul nostru.

În acelaș timp, ne exprimăm nemulțumirea noastră față de gestul colegilor, membrii ai consiliului de administrație și funcționari, cari prin absența lor nemotivată au înțeles să dezerteze dela datorie și din slujba cauzei notarilor.

Bocșa-Montană, 24 Iulie 1936.

Președinte :

Gh. Milencovici m. p.

Vicepreședinte :

Anton Panait m. p.

Șef secretar general :

Romul Aron m. p.

Membrii Cons. Adm. :

Nicolae Bunescu m. p.

Cenzori :

Dr. Valeriu Pop m. p.

Casier central :

Ioan Hajdeu m. p.

George Colan m. p.

Horia Botezanu m. p.

Directorul revistei :

Romul Săbău m. p.

Isac E. Isacu m. p.

Darea de seamă a Dlui Președinte Gh. MILENCOVICI către Consiliul de Administrație din 24 și 25 Iulie a. c.

ONORAT CONSILIU DE ADMINISTRAȚIE,

DOMNILOR CENZORI,

IUBIȚI COLEGI,

Increderea Dtră a voit ca să iau conducerea Asociației noastre la 9 Mai a. c. Am preluat această conducere, în împrejurări destul de grele; dar bazat pe sprijinul Dtră și pe deplină solidaritate a tuturor colegilor din Țară, am început munca grea, și legată strâns de interesele tagmei și ale Asociației noastre.

Pentru a fi în măsură însă de a aprecia greutatea momentului țin să amintesc, că în prezent Asociația noastră are următoarele sume de plată: Lei 1.500.000 la fondul general și Lei 100.000 la fondul revistei.

Sume destul de importante, cari trag în cumpănă, atunci când este vorba de dezvoltarea unei activități, știut fiind că cine scotează pe realizări morale are lipsă de mijloace materiale.

Situația cassei la diferite fonduri nu este deloc fericită, deoarece momentan nu dispunem de sumele necesare pentru a putea face față nici celor mai urgente cheltuieli.

Amăsurat hotărârilor Consiliului de Administrație și Comisiei cenzorilor și în conformitate cu prevederile statutare am cerut Dlor casieri predarea registrelor ordonanțe de plată, ca astfel cu ocaziunea emiterii ord. de plată, să pot fi în situația de a cunoaște și controla întreg mersul economic al Asociației noastre.

Am primit registrul ordonanțelor de plată de la Dl casier Ioan Hajdeu, constatând însă, că D-Sa dela ultima încheiere de cassă, făcută cu ocaziunea ședinței din 7 Mai 1936 la București a făcut cu ord. de plată No. 6-13, plăți în sumă totală de Lei 27.865, fără ca ordonanțele de plată respective să fie semnate de președinte, ca ordonanțator.

În ce privește pe Dl casier al fondului revistei sunt nevoit a Vă aduce la cunoștință, că nici după repetate reveniri nu am primit registrul cerut, așa încât nici azi nu am cunoștință de situația acestui fond.

Desigur, că în atari împrejurări nu se poate întrona ordinea dorită în finanțele Asociației noastre, cerință fără de care o activitate în sânul și interesul Asociației noastre este cu totul paralizată.

Am speranța, că aceste neajunsuri se vor îndrepta în cel mai scurt timp.

Dar datoria mea este ca să Vă prezint o dare de seamă pozitivă asupra activității mele dela alegere și până azi.

În cele ce urmează, deși timpul, relativ, era foarte scurt, voi face o dare de seamă completă.

Asociația noastră avea înaintea sa două obiective: Stabilitatea în funcțiune și pe loc a notarului comunal și o dreaptă salarizare a acestuia.

Aceste două obiective, vitale pentru notarii comunali, au fost atinse prin noua lege administrativă, adică drepturile noastre au fost încadrate și fixate prin lege, urmând ca în viitor să câștigăm și aplicarea acestor drepturi ale noastre.

Pentru că Dlor colegi, veți constata din cele ce urmează, că de fapt, calvarul nostru nu a încetat încă.

Lupta pentru câștigarea drepturilor noastre fixate prin textul legii a fost foarte grea, pentru aplicarea lor însă a trebuit, și va mai trebui să luptăm.

Luând cunoștință, că deodată cu aplicarea prevederilor art. 131 din legea administrativă, în cuprinsul deciziunilor pentru declararea stabilității acelor notari, cari îndeplinesc condițiile legii, urmează și se intenționează a se face anumite mișcări între notari, ne-am prezentat în ziua de 13 Iunie 1936, împreună cu Dl deputat Octavian Furlugeanu, în audiență la Dl Ministru D. Iuca, cu care ocaziune Dl Ministru a binevoit a-ne da asigurări categorice, că nici-o mișcare nu se va face între notari, textul legii urmând a se aplica întocmai.

Aceas asigurare am primit-o și din partea Dlui Director general D. Ieșanu dela Ministrul de Interne.

D-Sa între altele, ne-a declarat, că o propunere a unui șef de organizație județeană, pentru mutarea unui notar a fost refuzată din partea Dl Ministru Iuca.

Primind informații dela mai mulți colegi, puși în cauză, că Prefecturile de județ interpretează ord. circ. No. 6982 din 25 Iunie a. c. al Ministerului de Interne în sensul că notarii, cari prin legile anterioare au fost declarați definitiv, deci prin efectul art. 131 din noua lege administrativă, urmează a fi declarați stabili, totuși prin totala desconsiderare a

drepturilor câștigate, pot fi declarați stabili și în alte comune, decât acelea unde au fost găsiți de noua lege administrativă, ne-am prezentat în ziua de 30 Iunie 1936, din nou în audiență la Dl. Ministru D. Iuca, care repetând asigurările date în ziua de 13 Iunie 1936, ne-a declarat din nou, că între notari nu se vor face mutări.

Cerând însă deslușirile cu privire la ord. circ. 6982/1936 al Ministerului de Interne, în prezența și a delegaților Asociației generale a secretarilor de plasă, am adus în mod categoric la cunoștința Dlui Ministru, că toți acei notari, cărora nu li se va recunoaște dreptul la stabilitate, vor fi nevoiți a acționa în contencios.

Dl. Ministru ne-a adus la cunoștință, că este vorba de unele cazuri izolate, motivate de interese serioase, în număr maxim de 10.

În ce privește achitarea gradațiilor asigurate prin art. 129, 130 al legii administrative, prin memoriul No. 28/1936 am cerut ca Ministerul să aprobe, ca întrucât aceste sume nu se vor putea achita din bugetul Statului, să fie înscrise în mod obligatoriu în bugetele comunelor respective.

Răspunsul Ministerului la această cerere a fost, că nu se poate aproba achitarea acestor sume din partea comunelor, deoarece unele bugete sunt deja aprobate, iar alte comune nu pot suporta aceste cheltuieli, dar că aceste sume se vor înscrie necondiționat în bugetul 1937/38.

La cererea noastră cu privire la fixarea unui minim de lei 2000 și a unui maxim de lei 5000 lunar pentru cheltuieli de transport notarului comunal, Ministerul a binevoit a reveni asupra ord. circ. No. 14936/1936 fixând prin ord. circ. No. 18130/1936 o sumă maximă de lei 4000 lunar, cheltuieli de transport pe seama notarilor comunali.

Regret, că unele județe nu au executat întocmai această dispoziție, ca exemplu Prefectura jud. Arad în plasa Hălmagiu fără considerare la numărul comunelor, a aprobat o indemnizație de 2000 lei lunar, iar Dl. Prefect al jud. Dâmbovița pentru notariatul Voinești, a aprobat lei 300 lunar, pentru restul comunelor o sumă de lei 200 lunar.

În baza cererii Filialei Cahul, intervenind la Minister, am primit asigurări, că notarul nu va fi încadrat ca simplu impiegat, categorie în care intră toți micii funcționari, dela cari nu se cere o anumită calificare, ei va primi o încadrare amăsurat pregătirii sale școlare.

Constatând, că prin art. 132 din noua lege administrativă, o mare parte dintre colegii din Vechiul Regat și Basarabia sunt lezați în drepturile lor deja câștigate cu privire la recunoașterea gradațiilor,

cred că sunt în asentimentul tuturor, atunci când propun ca printr'o acțiune în contencios să cerem declararea neconstituționalității art. 132 din lege.

Propun ca avocat în această cauză pe Dl. Dr. Emil Botiș, doctor în drept din Paris, care totodată este și redactorul revistei noastre.

Ca realizări amintesc, că în urma dispozițiilor date cu ord. No. 4534/1936 al Ministerului de Interne taxele și cotizațiile de membru către Asociație vor fi încasate prin rețineri din salariului notarului de către Prefecturile județene.

Avem asigurări, că în scurt timp va apare și regulamentul de aplicare al legii administrative, în care dreptul notarului cu privire la redactarea actelor particulare este amănunțit descris, iar pentru conducerea scriptelor eforturilor de pășune notarul urmează a primi o anumită indemnizație anuală.

Am înaintat Ministerului de Interne proiectul de tarif pentru lucrările particulare executate de notar, proiect înregistrat sub No. 23418 din 1 Iulie 1936 Dir. Adm. locale.

În această cauză urmează să facem cele posibile, pentruca Ministerul recunoscând drepturile câștigate să aprobe în întregime tariful propus.

Amintesc, că Ministerul de Interne, în urma cererii noastre, a binevoit a recomanda prin Prefecturile de județe, abonarea revistei noastre „Administrația Română”, din partea notariatelor.

În cele de mai sus, am căutat să Vă pun în cunoștință de cauză cu intervențiile făcute și rezultatul obținut, în interesul Asociației noastre, și al membrilor ei; intervenții, ce totdeauna le-am făcut împreună cu colegul Romul Aron.

Munca începută este extrem de grea, greutatea, însă oricari ar fi ele, sunt ușor de învins atunci, când în sânul unei Asociații profesionale, domină disciplina și deplina solidaritate; atunci, când fiecare dintre membrii este conștient de chemarea sa, dând în mod nelimitat concursul său atât moral cât și material, în interesul binelui comun.

Inchei, cerându-Vă solidaritate sinceră și concurs nelimitat.

Și în asemenea condiții, Vă asigur, că luptând pentru cauza noastră dreaptă, va trebui să reușim întotdeauna.

Boeșa-Montană, 24 Iulie 1936

Președinte :

GU MUENCOVICI.

Memoriul Asociației Notarilor Constanța asupra doleanților Corpului Notarial din Vechiul Regat și Basarabia.

În numărul trecut (No. 7, pagina 122) am publicat o circulară a Asociației Notarilor Comunali Constanța, prin care Asociația Constanța face un apel călduros către toți Notarii Comunali din Vechiul Regat și Basarabia să se solidarizeze și organizeze în cadrul Asociației Generale a Notarilor Comunali din România spre a putea duce la biruință lupta pornită spre revendicarea drepturilor câștigate. În continuarea acestui apel publicăm aci memoriul cuprinzând doleanțele notarilor comunali, întocmit de Asociația Notarilor Constanța în numele tuturor notarilor din Vechiul Regat și Basarabia.

MEMORIU

cuprinzând doleanțele Notarilor Comunali.

Notarii comunali din Vechiul Regat și Basarabia, constată cu durere că dispoz. legii „Statutului funcț. publici”, lege creată pentru armonizarea vieții aparatului de Stat, care să îngreuească drepturile și îndatoririle funcționarilor publici, corespunzătoare spiritului vremii la nivelul civilizației de Stat în care din fericire țara noastră se găsește, s'a aplicat complet tuturor funcționarilor afară de corpul Notarilor, care tangențial întotdeauna a fost înlăturat dela drepturile lor pentru motive bugetare nejustificate.

Astfel constatăm, că după 12 ani de aplicare a legii Statut. funcț. publici, nici unui notar din Vechiul Regat și Basarabia nu i-s'a aplicat drepturile consfințite de art. 62 din Statut. referitor la avansare.

Același notar dacă a trecut în administrația județiană s'au administrația com. urbană, a înaintat până la gradul de Director — iar dacă a fost trecut prețor — Noua lege administrativă prin art. 125, îi dă stabilitatea în această funcțiune, indiferent de studiile ce posedă.

Nedreptatea ce s'a făcut acestor Notari care cu conștiință și nădejdie servesc de 10—30 ani administrațiile comunale, unde și au acumulat cunoștințe profesionale superioare chiar titrațiilor, este strigătoare la cer, căci salariul derizoriu de lei „1900” ce primesc cu toții de-arândul (neținându-se nici o seamă de anii de vechime), din care salariu li se fac reținerile legale, nu corespunde nici minimului de existență.

Având în vedere că în curând urmează a se face de onor. Minister de Interne, încadrările Notarilor Comunali din țară, cerem cu tot respectul a se repara nedreptatea ce s'a făcut notarilor din Vechiul Regat și Basarabia prin neaplicarea legii Statutului funcț. publici, partea referitoare la avansările la care avem dreptul, — astfel cum s'a aplicat tuturor funcț. publici — la care notarii au avut și au dreptul după lege.

Făcut în București la 7 Iunie 1936.

Președ. Asoc. Notarilor Constanța,

Dimitrie I. Băcanu, m. p.

Vice-Președ. al Asoc. Gen. a Not. Com. din România,

A. Panait, m. p.

Pt. Membri Asoc.: A. C. Arghiropol, m. p.

Darea de seamă a Cons. de Adm. al Asoc. Notarilor Comunali din județul Cahul.

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚILOR JUDEȚENE.

Onorată adunare generală.

În darea de seamă a consiliului de administrație a asociației Notarilor din Jud. Cahul, din cursul anului expirat, vă expunem următoarele:

Această asociație a realizat din taxe de înscriere și cotizațiuni suma de lei 20.657, din acești bani s'a

cheltuit lei 11.428, rămânând în cassă un sold de lei 9.229.

Din cheltuelile arătate s'a vărsat asociației generale lei 7000, iar restul s'a cheltuit pentru nevoile asociației Județene.

Cu aceasta ocazie țin să vă mulțumesc pentru contribuția dvs. de 200 lei ce s'a făcut prin rețineri din salariu dela fiecare coleg și care s'a contat în coti-

zațiunile cuvenite asociației generale.

În vederea apărării drepturilor noastre și a legiferării lor, asociația generală a cerut de urgență 10.000 lei acestei organizațiuni, cu adresa No. 1 din 1935 și pentru o răspunde chemării ce avem, am expediat 5000 lei, iar restul a rămas fond în cassa asociației Județene. Acești 5000 lei s'au achitat sub forma extrabugetară, nefiind prevederi bugetare, de-aceia vă rugăm că atunci când vom trece la aprobarea contului de gestiune să ne dați descarcarea legală.

Așa dar, asociația a contribuit în interesul colegilor la sarcinile conducerii pe țară, cu mijloacele de care de care a dispus. În cursul anului trecut am făcut demersuri la timp pentru majorarea indemnizației notarului, în care scop ni s'a dat prețiosul concurs din partea Dlui Prefect și acum prin moțiunea ce vom vota, cerem să ni-se acorde acest drept prevăzut de lege.

Asociația noastră s'a pus în legătură întotdeauna cu asociația generală, a cerut drepturi și le-a apărât pe cele existente cu tot ce ne a stat în putință.

Pentru prima dată am reprezentat această asociație la adunarea generală a asociației generale, ce a avut loc în București în ziua de 21 Noemvrie 1935 și am dat dovadă că suntem organizați, lasând cea mai frumoasă impresie față de colegii din celelalte provincii și făcând o legătură de colegialitate și solidaritate.

În primăvara acestui an, la votarea legii administrative, deasemeni au fost la București delegații noștri, pentru a susține interesele colegilor din Vechiul Regat și Basarabia, pentru acordarea gradațiilor tuturor notarilor, indiferent de studiile ce posedă, așa cum s'a dat altor categorii de funcționari și sperăm că acest drept, curând va fi recunoscut și legiferat, prin adaugirea unui alineat la art. 130, după cum ne scrie Dl Panait, prim-vicepreședinte al Asoc. Gle, fiind omis acest amendament la imprimarea legii.

Atât trebuie să știm că nu suntem solidari de loc, am făcut de mai multe ori apel la solidaritatea Dv. și nu am primit nici un răspuns. Am dreptul să spun că este o lasitate din partea colegilor care n'au venit la aceasta ședință.

Am cerut să fie achitat organul de presă, revista „Administrația Română”, care apară interesele noastre vitale și majoritatea n'a dat însemnata cuvenite acestei cerințe.

Pentru motivul de nesolidaritate au demisionat din asoc. generală, Drul Stoica și Dl Comșia fost președinte, mari luptători ai cauzei noastre.

Așa fiind, nu trebuie să pretindem mai mult asociației noastre, care este înființată de abea un an, și a avut multe piedici de întâmpinat, al cărei existență

de acum înainte începe a fi cunoscută și totodată apreciate foloasele ei. Dorește că anul ce succede se se încunună cu roade reale activitatea acestei asociații, iar colegilor le cer o adovărată solidaritate conștientă, pentru a ne ajunge scopul urmărit.

Președinte :

VLAD MATIȘEF.

Discursul Președintelui.

Onorată adunare generală,

Notarul comunal prin noua lege administrativă a câștigat drepturi de mare importanță și totodată i-s'a mărit autoritatea în mod accentuat. În primul rând este stabilitatea, astfel că după 2 ani de funcționare, nu poate fi mutat decât după cerere sau cu avizul comisiei disciplinare, numai de către Minister — așa că nu ne vom mai distruge situația materială pricinuită de calvarul mutărilor.

Notarul este reprezentantul Guvernului, în comuna sa, este șeful poliției administrative, ofițer al poliției judeciare, șeful contabilității comunale, șeful biur. de petiționare, șeful biur. pop. și șeful cancelăriei. Notarilor comunali li-s'a acordat gradații la vechime pentru cei care au 6 cl. secundare.

Cu regret constatăm că nu s'a acordat aceste gradații pentru toți colegii, după cum binefeciază alte categorii de funcționari, indeferent de studiile ce au.

În acest scop s'a prezentat Dlui Ministru Iuca o delegație din partea notarilor din Vechiul Regat și Basarabia, cerând gradații pentru toți notarii, deasemeni s'au făcut și alte demersuri, s'a promis satisfacerea acestui deziderat, formulându-se un amendament, dar care a fost omis la imprimarea legii. S'a dat asigurare însă că în prima sesiune se va modifica art. 132 prin adaugirea unui nou alineat.

Cu toate acestea trebuie să se știe că îmbunătățire aduse notarului prin noua lege sunt considerabile fiind menținuți în serviciu, dacă îndeplinește una din cele 8 condițiuni, pe care le îndeplinește toți, având încredere că se va face o justă aplicare a legii, în schimb cel mai lovit în soartă este Secr. de plasă, dela care se cere licență pentru a fi menținut în serviciu și dacă se aplică legea ad literam ar urma să treacă ca notar.

Asociația generală în preajma legii a dus o luptă grea și trebuie să recunoaștem că aceasta a contribuit mult pentru amenajarea noastră prin lege; în care scop am contribuit și noi indirect, prin organizația ns. județeană, alimentându-i forțele financiare, fără care nu s'ar putea concepe existența. Ca dova-

dă că i-s'a dat atenție organizației, Dl Comșia fost președinte a luat parte în Comisiunea pentru întocmirea Regulam. legeri administrative — așa că orice critică că nu s'a activat este absolut neîntemeiată.

Iubiți colegi, să luăm exemplul de organizare și solidaritate dela cler și corpul didactic. Imi place să activez dar să știu că alături de mine sunteți cu toții și atunci și eu mă voi simți încurajat în acțiunile mele.

Ca încheiere fac îndemn la unirea noastră, căci nu trebuie să existe ură în sânul acestui corp, pentru că astfel scopurile ce urmărim vor fi nesatisfăcute.

Nu trebuie să credem că prin ocuparea unui loc în consiliul de administrație am găsit vre-o mărire, la care poate unii colegi au râvnit, după cum s'a manifestat ceva la adunarea generală de constituire sau cum unii s'au pronunțat că se poate și fără asociație.

Trebuie să se știe că nu urmărim grade în asociație — și că această organizație este o cerință obligatorie a vremurilor de azi, pentru apararea intereselor profesionale.

Președinte :

V. MATIȘEF.

Garantarea drepturilor funcționarilor comunali.

Vitregia tratamentului care se aplică funcționarilor comunali, se accentuează din zi în zi. Letargia care a cuprins breasla funcționarilor comunali dăinuește, fără cu sgridirile zilnice, să deștepte unul, pentru a protesta în contra stărilor de lucruri cari lovesc mereu în prestigiul funcționarului comunal.

Oropsit, desorientat și prigonit de toți acei cari nu-i înțeleg aportul indispensabil în administrația comunală, funcționarul comunal, muncește cinstit și contribuie la ridicarea nivelului cultural al populației, colaborând pe lângă toate autoritățile locale.

Acest pion indispensabil în administrația comunală, este lăsat la discreția tuturor, soartea sa depinde de atitudinea consiliilor comunale, care în majoritatea cazurilor lipsite de o cultură temeinică, refuză, înscrierea lui în buget, cere înlăturarea funcționarului comunal, pentru motivul, că n'a putut ca să-i servească, sau că nu e de aceeași culoare politică.

De aci se naște o nouă problemă : **garantarea situației funcționarului comunal**, lăsat în voia întâmplărilor și a soartei vitregi, pe care i-a creiat-o legiuitorul.

Iată de ce administrația nu funcționează în bune condițiuni și nu poate aduce randamentul convenit în raport cu munca depusă. Slujbașul comunal, căzută în stare de servilism, se găsește în imposibilitate de a-și face conștiincios datoria funcțiunii cu care este investit.

Cine este vinovat de această stare de lucruri ? Fără alte considerente, vom răspunde, că vinovatul

acestei situații triste, este însuși funcționarul comunal, care lipsit de curajul răspunderi, se mulțumește ca să trăiască în starea de servilism de până acum.

Asociațiunile profesionale fiind în majoritate asociațiuni cari cuprind în cadrul lor de activitate o anumită categorie de funcționari, uită cu desăvârșire pionul indispensabil al administrației.

Să nu se uită, că astăzi, și chiar și mai înainte, în administrațiile comunale din provinciile alipite, funcționari comunali, au o avut o pregătire superioară, secretarilor din Vechiul Regat, cari astăzi sunt privilegiați, sunt ridicați la gradul de notar.

Făcând o comparație între aceste două categorii de funcționari comunali, ne întrebăm, de ce legiuitorul este pentru unii muma, iar pentru alții ciurma? De ce s'a creiat această nedreptate funcționarilor comunali? Care era deosebirea dintre funcționari comunali din provinciile alipite și secretari din Vechiul Regat? Nici o deosebire, ei din contră, aceștia erau ca pregătire superiori celor de peste Carpați, și, cu toate acestea, sunt desconsiderați.

Nedreptatea creiată trebuie îndreptată, trebuie să se caute o soluțiune pentru a da satisfacție funcționarilor comunali din provinciile alipite. Să se reglementeze atribuțiunile și avantajile pe cari le conferă legea, dându-le astfel posibilitatea de a avansa pe loc până la gradul de sub șef de birou, așa cum au fost puși în același grad notarii din Regat cu cei din Ardeal și Banat.

M. Nicoară.

Evoluția administrației locale și noua lege administrativă.

de ALEXANDRU I. MOVILĂ, primpretor.

GENERALITĂȚI.

Societatea omenească, ca să poată ajunge la organizarea de azi, a trecut prin diferite transformări, supunându-se legilor de evoluțiune.

Oamenii la început au dus o viață nomadă, strânși în grupuri mici, trăind din pescuit și vânatoare. Mai târziu, sau ocupat și cu păstoria, iar mai pe urmă și cu lucrarea câmpului.

Numai când oameni au început să se ocupe cu lucrarea câmpului, să părăsească viața nomadă și să formeze grupuri omenești, a început să apară și ideea de comună, sau ideea de stat; atunci apar și primele începuturi de civilizație.

Comuna a apărut mai întâi din nevoia de a se apăra contra dușmanilor veniți din afară și apoi a fost investită cu atribuțiuni mixte de ordin religios, militar, politic și administrativ. Ea fiind născută din trebuințele firei omenești de a trăi în societate, este prima organizație a omului civilizat.

Omul, viețuind în societate, nu se poate dezvolta decât prin ea. Mediul social îi face educațiunea, îi modelează calitățile naturale și le transformă în calități sociale; iar individul astfel transformat, contribuie și dânsul ca să modeleze societatea, pentru ca societatea perfecționată, să lucreze din nou asupra individului.

Acestea sunt o serie de influențe dela societate la individ și dela individ la societate, pe care se bazează dezvoltarea civilizațiunei.

Comunele, organizate în mic, sunt bazate pe aceleași principii de ajutor reciproc al societărilor, stimulați de sentimentul de sociabilitate și asigură populației lor satisfacerea aceluiași interese, ca și Statul, în organizația sa mare. În alcătuirea comunei găsim aceleași elemente constitutive ca și în organizația statului, adică: teritoriul, populația și organizația cu o putere superioară și cu dreptul de a comanda asupra locuitorilor așezați în comună.

Comuna este cu mult anterioară statului. Statul a apărut mai târziu din relațiunile războinice dintre comune și atunci când s'a născut o anumită comunitate de interese generale, cari au strâns comunele în stat.

Comuna este prima bază pe care legiuitorul a clădit edificiul social și are cele mai solide fundamente în istorie. Născută ca și statul în mod spontan din tradițiunile, obiceiurile și nevoile societății, este elementul esențial, celula embrionară în care se pregătește individul și în care i-se dau primele noțiuni de viață publică. Ea este școala socială a națiunei, adică prima organizație în care individul face cunoștință cu chestiunile de interes general și în care el se deprinde să respecte legile.

EVOLUȚIA ADMINISTRAȚIEI LOCALE.

Românii, după cucerirea Daciei, pe la 107 d. Hr. au început romanizarea ei cu o organizarea administrativă similară celei romane, clasându-o printre provinciile imperiale romane conduse direct de un guvernator.

Astfel, ei au stăruit în special pentru organizarea vieții municipale, considerată ca cel mai bun și mai eficace mijloc pentru desnaționalizarea și romanizarea supușilor; iar, pe lângă organizarea orașelor existente, au mai fondat și organizat și altele noi, cu drumuri de legătură între ale, ca: Sarmisegetuza, Cossidaval, Petrodava, Salinele, Napoca, Appulum, Potaissa, Malva, Parolissum și altele.

Orașele se împărțeau în 5 categorii și anume: 1. Orașe **provinciale**, supuse la plata unor anumite impozite; 2. Orașe **libere** și aliate cu Roma printr'un tratat, care se bucurau de o mare autonomie și nu plăteau impozit; 3. Orașe **coloniiale** — cucerite — în care o garnizoană de coloni își afirmau dominațiunea română; 4. **Prefecturile** erau orașele a căror administrațiune era încredințată unui prefect trimis dela Roma în locul magistraților municipali; 5. **Municipiile** erau orașele cele mai favorizate, care se bucurău de o parte din drepturile cetății, astfel erau: Sarmisegetuza, Napoca, Appulum și Potaissa, celelalte fiind orașe supuse.

Administrația municipiilor era încredințată, la început, la două, adunări deliberante, una compusă din toți cetățenii — „Comitiile” — și cealaltă mai restrânsă — „Curia” — care mai târziu subsistă singură. Iar puterea executivă, se exercita de funcționari aleși.

Curia era însărcinată cu administrarea intereselor publice. Mandatul de membru în ordinul decurionilor erau obligatoriu, transmisibil și moștenitorilor iar din această calitate nu se mai putea eși decât în cazuri cu totul rare.

Decurionii aveau atribuțiuni largi administrative și judecătorești, și anume: administrația bunurilor, a fondurilor, întreținerea căilor publice, apaductelor, lucrărilor publice, stabilirea și perceperea de impozite, etc.

În afară de cele două adunări, administrația municipală era încredințată și **magistraților municipali**, câte doi la fiecare magistratură, cari în afară de atribuțiuni administrative, aveau și un oarecare drept de jurisdicțiune civilă și penală, și chiar dreptul de a comanda asupra forței armatei.

Sistemul roman de administrație municipală a durat în Dacia până la retragerea lui **Aurelianus** dincolo de Dunăre din cauza năvălirilor barbare (la 274 d. Hr.)

Dela aceasta dată, barbarii au distrus orice urme de organizare și teritoriul Daciei a trăit sub un regim necunoscut încă urme de organizare romane rămânând numai în amintirea popoarelor cari au părăsit Dacia.

La început, Români, urmașii Daco-Romaniilor trăiau ascunși prin munți de teama barbarilor năvălitori și, numai atunci când s'au rărit năvălirile, ei au început să se coboare spre regiunile șesurilor și ale dealurilor, unde s'au așezat în grupuri mai mari formând astfel **primele stae**.

Deabia **prin veacul al XII-lea**, întâlnim la Români primele încetări de orașe și anume: în Moldova, Tecuci, Bârlad, Galați, Baia, Cetatea Neamțului, și în Muntenia, Târgu-Jiu, Craiova, Calafat, Neadeia, ultimele două fiind înființate de Venețieni, ca porțiuri la Dunăre, pentru nevoile comerțului lor.

În ambele principate orașele erau conduse de un magistrat, numit „**Soltuz**” — în Muntenia „**judet**” — ajutat de 12 pargari, cetățeni bătrâni, fruntași și înțelepți, cari se alegeau în același timp cu soltuzul.

Soltuzul și pargarii, la care se adăugau și membri extraordinari, judecau conflictele dintre cetățeni și privegheau la buna administrare și îndestulare a orașului, etc.

Soltuzul era ales de locuitori și avea atribuțiuni mixte: judecătorești, administrative și alte, ori civile ori militare, reprezentând alături interesele locale, ca și puterea centrală.

Ca reprezentant al puterii centrale, străngerea birurilor, exercita atribuțiuni politicești, distribuia justiția în afaceri de mică importanță, iar ca reprezentant al intereselor locale, executa hotărârile consiliului pargarilor, administra averea comună, o reprezentare în justiție, priveghea de îndestularea orașului, etc.

În orașele vechi, mai erau și doi „**Părcălabi**”, slujitori numiți de Domni: unul reprezenta puterea domnului în scaunul ținutului și celălalt supraveghea ținutul. Dela începutul veacului al XIII-lea, în locul părcălabilor s'au numit „**Ispravnici**”, tot cu câte doi pe județ, având ca ajutoare la ocoale „**ocolași**” care mai târziu au luat numele de „**căpitani de mazili**” și „**zapcii**”.

Deși orașele, din cele mai vechi timpuri, au avut o personalitate juridică, posedând averi, ca: moșii, vii, păduri, etc., se cunosc cazuri când unele orașe erau proprietatea privată a unor persoane, cari aveau dreptul de a impune diferite dări orașelor, de ex. Ploești, fondat de Mihai Viteazul, dăruit de Ipsilante Vornicul Moruzi și declarat liber de N. Mavrogheni: **Craiova**, stăpinită de Nicolae Vodă Caragea devenit liber în urma protestelor cetățenilor și alte târguri de mică importanță.

Proprietarii acestor orașe sau târguri aveau dreptul la anumite dări din partea neguțătorilor și celorlalți orășeni.

Alte orașe, ca: Câmpulung, Câmpina, etc. aveau privilegiile acordate de Domni de a se administra de sine stătător.

Trecând la viața rurală, găsim că statele trăiau sub imperiul obiceiului pământului, transmis din generație în generație prin tradițiune de un „**cneaz**” sau „**judet**”, care în același timp administrator și judecător al satului. Ajutat de „**bătrânii satului**”, el judeca pricinele ivite între locuitori, repartiza dările între ei, făcea poliția interioară a satului, desemna pe tineri ce urmau să plece la oaste.

Majoritatea satelor au fost fondate de către cnezi, cari aveau un drept absolut de proprietate și administrația asupra lor.

După secolul al XIII-lea — în epoca descălcării — apar următoarele categorii de sate: **libere, domnești, mănăstirești și boerești**. Satele domnești erau fondate de domnitori și puse sub administrația vechilor județe.

Domnul fiind proprietarul lor, le putea vinde sau dona pentru anumite fapte de devotament sau de arme.

Satele mănăstirești și boerești aparțineau în plină proprietate stăpânului — mănăstire sau boer — cu dreptul de a pretinde o oarecare dare dela locuitori. De multe ori dădea mănăstirelor și dreptul de jurisdicțiune asupra locuitorilor din satele lor.

Între ele este cea singură autoritate ce-și concentra asupra sa toate puterile. El governa, judeca, administra. Dările ce le plăteau erau în folosul carei lui, iar persoana sa se confunda cu însuși statul.

Satele libere, sau de „moșneni”, se bucurau de o libertate mult mai mare decât celelalte.

Uneori, dacă sătenii nu puteau plăti dările Domnii, fiind prea mari, satul era luat ca domnesc și Domnii dispuneau de el cum voiau, putându-l vinde sau dărui unui particular ca sat boeresc, iar locuitorii deveneau clăcași din moșneni, s'au răzeși cum erau mai înainte.

REGIMUL REGULAMENTULUI ORGANIC.

Pentru prima dată, atât în Muntenia cât și în Moldova, se face separația puterii administrative de cea judecătorească se recunoaște orașelor, în mod expres, autonomia ca principiu de organizare și se încredințează îndeplinirea intereselor locale unui organ zis „sfat orășenesc”. Este epoca caracterizată prin **recunoașterea dreptului de autoadministrație locală și prin separarea puterilor în stat.**

Sfatul orășenesc, format din câte 3—5 membrii (mădulari), era ales anual, de un corp electoral compus din locuitorii bărbați, în etate de 25 ani, posedând o avere oarecare, în Moldova prin vot direct și în Muntenia prin vot indirect.

Atribuțiunile sfatului, erau dintre cele mai variate și priveau numai gospodăria orașului, adică: administra gestiuinea, repartiza dările între locuitori asigura îndestularea orașului, întreținerea stradelor, iluminarea lor, paza de zi și de noapte în comună, întocmea anual bugetul, pe care îl supunea aprobării prefectului, sau „marelui vornic dinăuntru”, care alcătua organele tutelare ale sfatului, prefectul, pentru toate orașele, marele vornic, pentru București și Iași și Domnul, pentru actele de gestiune de o valoare mai însemnată.

Actele sfatului erau supuse unei tutele cu adevăr excesivă. Singurul act executoriu al sfatului era că, putea hotări cheltueli până la 1.000 lei pentru București și până la 300 lei pentru celelalte orașe, pentru diferite lucrări, reparațiuni, etc.

In ce privește satele, regulamentul organic le recunoaște necesitatea unor așezăminte obștești, cari conduc la personalitatea juridică a satului, prin faptul că le creiază un patrimoniu și un fel de buget numit „cutia obștei”, cu menire de a asigura plata dăjdei din partea satului, care repartizată în raport cu averea fiecărui birnic, servea la plata lefeli pâr-călabilului, învățătorului, notarului, dorobanților, vătăjeiilor, etc.

Sfatul sătesc, compus din 6 săteni aleși anual, dintre cei mai bătrâni și cinstiți, la care se adaugă și preotul satului și proprietarul local, era încredințat cu administrarea intereselor locale. Sfatul administra averea comunei și alcătua bugetului anual pe care-l supunea aprobării subprefectului ca autori-

tate tutelară a satelor. Pâr-călabilul vornicul sau primarul — ales de săteni odată cu sfatul, era însărcinat cu strângerea darilor.

REGIMUL DELA 1864 ȘI LEGIUIRILE MODIFICATOARE.

Cu acest regim începe perioada de organizare modernă a administrației noastre. Sub lumina aprinsă a redeșteptării noastre politice și naționale, organizarea statului și a instituțiilor sale se îndrumază spre formele dreptului public modern.

Atunci a apărut prima lege, care reglementează la olaltă comunele urbane și rurale, constituind primul așezământ administrativ al țării, care consacra libertățile locale. Pentru prima dată leguitorul recunoaște în mod expres personalitatea juridică a comunelor rurale, pentru ca astfel să-și poată administra singure interesele lor în marginele legilor.

După legea dela 1864, autoritatea comunală era reprezentată prin consiliul comunal primar.

Consiliul comunal se compunea din 5 până 47 membrii după numărul populației și era ales, în orașe pe 4 ani și în comunele rurale pe 2 ani, de un corp electoral format din toți locuitorii majori care plăteau o dare oarecare către stat.

Ca atribuțiuni, consiliul delibera asupra tuturor chestiunilor ce priveau direct comuna, precum și asupra aceloră supuse lui de autoritățile centrale, și anume: creia regulamente, hotărârea lefurile funcționarilor, îngrija de resurse pentru acoperirea cheltuelilor, vota bugetul, numea, suspenda sau revoca pe funcționarii comunali. Deliberările consiliului erau executorii prin ele înșile, afară de acelea pentru care legea cerea aprobarea autorităților superioare.

Primarul, în comunele rurale era ales pe 2 ani odată cu consiliul, de acelaș corp electoral și se confirma de prefect; iar în comunele urbane, se numea de Domni, pe 2 ani, dintre cei 3 consilieri care au întrunit voturi mai multe la alegeri.

El, ajutat de unul sau mai mulți ajutori de primari, reprezenta interesele locale și era în acelaș timp agentul guvernului în comună.

Deși tradiția era mai mult pentru independența orașelor, pentru prima dată vedem pomenindu-se în lege de independența comunelor prin următoarele cuvinte: „toate satele, orașele și orașelele (târgurile) României vor forma pe viitor, comune independente supuse legii de față”. Prin aceasta s'a deschis o nouă eră în administrație.

După aceasta lege, comuna se prezintă cu două aspecte: întâi, ca așezământ de drept public cu personalitatea juridică, al doilea ca sub diviziune teritorială din erarlia Ministerului de Interne.

Comuna era supusă tutelei administrative, în cazurile prevăzute de lege, care se exercită de : Rege, parlament, ministru, prefect.

Această lege, deși a suferit mai multe modificări, liniile ei generale ne-au guvernat până mai ieri. Toate sforțările ce au urmat sub diferite guverne, încercări de centralizare s'au descentralizare, prevăzute în diferite legi, n'au avut o repercusiune prea mare asupra administrației și mai toate legiurile ulterioare sau inspirat dela dispozițiunile principale ale legilor din 1864.

De unde **legea din 1764**, cerea cel puțin 100 de familii, sau 500 locuitori, pentru a se putea constitui o comună și suporta sarcinile ei, mai târziu **prin legea din 1874**, se cerea cel puțin 500 contribuabili; iar **legea din 1887** micșorează acest minimum la 200 contribuabili.

Satele care nu aveau acest minimum de populație, trebuia să se unească cu altele spre a putea forma o comună.

Legea din 1874, mai introducea dispozițiunea, ca primarul în comunele rurale, să fie numit de Ministerul de Interne, după recomandăția prefectului, dintre consilierii aleși; iar în comunele urbane, să fie numit de Domn, după recomandăția Ministerului de Interne.

Legile din 1894 și 1908, care au separat pentru prima oară regulile relative la comunele rurale, de a celor urbane, au fost în vigoare până la punerea în aplicare a legii de unificare administrativă din 1925.

După legea din 1894 pentru organizarea comunelor urbane și cea din 1908 pentru organizarea comunelor rurale, comunele se impart în următoarele categorii : **Urbane, suburbane și rurale.**

Comune urbane erau toate comunele reședințe de județ, precum și acelea declarate astfel prin lege; suburbane erau comunele rurale situate până la o distanță de 3 km. din vecinătatea orașelor reședințe de județ, iar pentru București, cele situate în interiorul liniei de fortificație. Toate celelalte comune rămânând comune rurale. Comunele se mai putea împărți și în sectoare.

Aceste legi au dat o nouă organizare organelor comunale consiliul și primar — privitor la constituirea, funcționarea și atribuțiunile lor.

Consiliul comunal, în comunele urbane și rurale aveau neînsemnate deosebiri, fiind compus dintr'un număr de 9—31 membri în raport cu cifra populațiunei. Iar în comunele rurale, 9 consilieri în comunele cu până la 5.000 locuitori și 11 consilieri peste 5.000 locuitori.

Membrii consiliului se alegeau pe 4 ani, prin vot secret de adunarea alegătorilor formată din cetățenii români domiciliați în comună, în vârstă de 21 ani,

care plăteau o dare cât de mică către Stat. Cei ce știau citi și scrie, erau scutiți de condiția dărei.

Pentru a fi ales se cerea, pe lângă condițiunile de alegător, și etatea de 25 ani impliniți.

Consiliul, își verifica singur alegerea — dacă n'a fost contestată — și după validare, presta jurământul cerut de lege.

El se întrunea în sesiune ordinară de 4 ori pe an în comunele urbane, de 2 ori pe an în comunele rurale, și în sesiune extraordinară ori de câte ori se simțea nevoie. Ședințele erau prezidate de primari, ajutori de primari, s'au în lipsa lor, de cel mai în vârstă dintre consilieri.

Hotărârile se luau cu majoritatea absolută a membrilor prezenți. Votarea se făcea pe față, afară de chestiunile relative la persoane, când votarea era secretă. Președintele vota cel din urmă.

Ca atribuțiuni, consiliul comunal deliberat asupra tot ce privea interesele speciale ale comunei. Astfel : avea inițiativa și putea decide în toate chestiunile de interes local, sub formă de deciziuni executorii prin ele înșile și deciziuni executorii după aprobarea autorității superioare : făcea regulamente de administrația interioară și poliție comunale, putând prevedea măsuri și sancțiuni pentru executarea lor; își verifica singur alegerea, judeca și amenda pe consilierii absenți la deliberațiuni și judeca contestațiunile în materie electorală; dădea avize ori de câte ori erau cerute de organele superioare, cu privire la interesele locale.

Deliberările consiliului erau supuse unei tutele, mai mici în comunele urbane reședință, mai mari în celelalte comune urbane, și unei tutele apăsătoare în comunele rurale.

Erau supuse aprobării autorităților superioare : Regulamentele, hotărârile relative la administrarea bunurilor de o valoare mai mare, hotărârile relative la lucrări, la finanțe locale și bugetul.

Dizolvarea consiliului comunal se făcea, în comunele urbane prin decret regal în urma raportului Ministerului de Interne, iar în comunele rurale de Ministerul de Interne, în baza unui cercetări făcută de prefectul județului și cu avizul consiliului administrativ permanent, pentru următoarele motive: Dacă s'a îndepărtat dela îndatoririle, dacă a luat hotărâri de natură a turbura ordinea publică, s'au dacă prin rea credință ar fi compromis interesele comunei.

În comunele rurale, se mai adăuga și cazul când, prin demisiune sau în alt mod, s'ar fi redus numărul membrilor la mai puțin de jumătate, s'au când fiind vacant postul de primar s'au ajutor, nu s'ar fi găsit nici unul dintre consilieri cu știință de carte să poată fie ales.

Până la alegerea noului consiliu, legea prevedea alcătuirea unui **comisiuni interimare**, care era numită prin decretul regal cu care se făcea dizolvarea și se compunea din cetățenii cei mai greu impuși din localitate, în comunele urbane din 5—7 membrii și în comunele rurale 3 membri, din care unul era președinte.

Comisiunea interimară era chemată să înlocuiască consiliul și pe primar pe timp de 2 luni, până la noi alegeri, având puteri restrânse numai la acte de administrație și rezolvând numai chestiuni cu caracter urgent, cari dacă n'ar fi fost efectuate, ar fi fost efectuate, ar fi adus o vătămare intereselor comunei. Nu putem angaja sumele disponibile ale bugetului, nu puteau prepara bugetul viitor, nu aveau dreptul să facă decât numiri provizorii în funcțiunile comunei, etc.

Primarul și ajutorul de primar, era organele de execuție ale comunei. El se alegea de consiliul comunal, dintre membrii săi cu știință de carte, pe 4 ani, cu majoritatea absolută a voturilor exprimate și se confirma, în comunele urbane prin decret regal și în comunele rurale de prefect.

Odată cu alegerea primarului, consiliul alegea și unul sau doi ajutoari de primari, tot pe 4 ani, care ajutau pe primar în îndeplinirea atribuțiunilor sale numai cu delegația acestuia.

Atribuțiunile primarului erau îndoite: Ca reprezentant a intereselor locale, sub controlul consiliului și sub supravegherea autorităților superioare, conducea toată administrația comunei și serviciile comunale; iar ca agent al puterii centrale în localitate, el îndeplinea și atribuțiunile administrației de stat, sub autoritatea directă a guvernului. În comunele rurale primarul nu avea atribuțiuni ca agent al puterii centrale, acestea fiind date unui agent al guvernului, adică notarului.

Primarul administra bunurile comunei, îngrijea de strângerea veniturilor, pregătea proiectul de buget și-l supunea votului consiliului, supraveghea funcționarea serviciilor comunale, ținea licitațiile publice și supraveghea lucrările comunale, încheia contracte în numele comunei, reprezenta comuna în justiție, verifica casa comunală, executa deciziunile consiliului etc.

Notarul, numit de prefect, era pus la dispoziția autorității comunale în ce privește interesele locale, iar pentru interesele generale, avea atribuțiuni proprii

În comunele urbane, ca **funcționari** erau cel puțin un secretar, un percepător și un copiist, iar în comunele rurale, în limitele mijloacelor, erau un secretar și alți funcționari, numiți de primar.

Satele aveau ca organ deliberativ „**sfatul satului**”, compus din 5 membrii, aleși pe 4 ani în acela-

și condițiuni ca și consiliul comunal, de alegătorii comunali din satele respective.

Sfatul se întrunea ori de câte ori cereau interesele satului, de preferință în zilele de sărbătoare sau duminică, convocați și prezidați de delegatul satului. El delibera asupra tuturor chestiunilor ce priveau interesele locale ale statului, ca: școală, biserică, igienă și sănătate publică, pază drumuri, vatra satului, etc., iar hotărârile luate se înaintau consiliului comunal, care dacă n'ar fi ținut seama de ele s'au ar fi adus hotărâri ce ar fi compromis interesele satului, sfatul avea dreptul să le apeleze în termen de 15 zile la prefect s'au la delegațiunea județeană — după natura afacerii — care autorități erau datoare să se pronunțe în termen de 15 zile.

Delegatul satului era organul executiv al satului fiind ales tot pe 4 ani, dintre membrii cu știință de carte ai sfatului sătesc și confirmat de prefect. El prezida sfatul, lua parte cu vot consultativ la toate ședințele consiliului comunal, apăra interesele satului și susținea hotărârile sfatului înaintea consiliului și puteau fi însărcinat de primar cu o parte din atribuțiunile sale, de ex.: putea fi ofițer de stare civilă în satul său.

REGIMUL DUPĂ LEGISLAȚIA DIN ARDEAL.

După regimul administrativ ungar, comuna s'a bucurat de o mare autonomie. Tutela se exercita numai în cazuri excepțională și tot de un organ electiv, cu dreptul de recurs rezervat comunei, la Ministrul de Interne.

Importanța comunei în stat se accentua și prin instituția „**apartenței**”, prin faptul că conferă cetățenilor, care îndeplinesc condițiunile legii, calitatea de membri ai comunei, calitate ce face parte din condiția lor civilă.

Comuna își administra singură interesele sale locale, își întocmea singură statutul său organic, fiind considerată ca o persoană civilă capabilă de drepturi și datori în adevăratul înțeles al cuvântului.

Organizarea comunelor era reglementată prin legea XXII din 1886 și alte legi speciale, precum și prin decretul II al consiliul dirigent.

După aceste legi, comunele se împărțeau în 4 categorii și anume: **rurale mici și mari, urbane**, numite **orașe cu magistrat** și orașe cu drept de municipiu.

Comune mici erau acelea, cari din lipsa de mijloace proprii se asociau cu altele spre a putea face față sarcinilor date lor prin lege.

Comune mari erau acelea, care și puteau îndeplini singure toate sarcinile impuse lor prin lege.

Orașe cu magistrat erau acelea, cari în organizația lor administrativă, aveau un consiliu organizat după prevederile legii.

Municipii erau orașele declarate astfel prin lege. Ele intrau în rangul județelor, aveau aceeași situație normele referitoare la județe se aplicau și lor și erau subordonat direct puterii centrale.

Comuna exercita un drept de autonomie prin corpul său reprezentativ, numit pe scurt — **reprezentanță**.

Numărul reprezentanților se socotea după cifra populației socotit câte un reprezentant la 100 locuitori, fixându-se totodată un minimum și un maximum după categorii de comune, adică: în comunele mici numărul reprezentanților nu putea fi mai mic de 10 și mai mare de 20; în comunele mari mai mic de 20 și mai mare de 40; iar orașe cu consiliu mai mic de 48 și mai mare de 200.

Erau **membrii de drept**: persoanele mai greu impuse, femeile cooptate și persoanele juridice din comună care aveau naționalitatea ungară.

Numărul și timpul adunării reprezentanței se determina prin regulamentul comunal.

Hotărârile se luau de membrii prezenți, care votau prin sculare, sau prin votarea nominală, atunci când o cerea 10 membrii, sau când erau în discuție chestiuni relative la contracte oneroase și alte afaceri importante.

La desbateri luau parte, cu drept de vot și următorii funcționari ai comunei: primar, notar, jurisconsult, asesori orfanii, etc.

Ca atribuțiuni, comuna rezolva de sine, stătător, în limitele legii toate interesele locale. Ea satisfăcea și interesele generale și regionale, prin aceia că: aducea la îndeplinire dispozițiunile legilor, guvernului și ale județului relative la administrația de stat și cele relative la administrația județeană.

Astfel, comuna putea alcătui regulamente, aducea deciziuni de reglementarea vieții locale, pe care le executa prin organele sale proprii dispunea asupra bunurilor sale, stabilea și percepea impozite, supraveghea drumurile comunale, școalele, siguranța publică, etc.

Tutela se exercita de către județ, fiind supuse aprobării „congregației” hotărârile referitoare la: regulamente, sistematizarea sau suprimarea de funcțiuni, așezarea și perceperea impozitelor comunale, bugetul și șocotelile comunale, înstrăinarea și achiziționarea de averi, arenze peste 6 ani, împrumuturi, contracte numeroase, construcții de lucrări publice importante, monumente istorice de artă, etc.

Hotărârile, cari nu erau luate în desbaterea congregației la prima adunare, se socoteau aprobate în mod tacit. Tot astfel, în caz de refuz, când Ministerul nu se pronunța în termen de 40 zile.

Reprezentanța putea fi dizolvată de Ministerul de Interne, în urma propunerii județului, atunci când prin deliberările sale ar fi periclitat interesele statu-

lui, sau bună stare a comunei, luându-se măsuri pentru conducerea provizorie a afacerilor comunale.

Alegerea unei noi reprezentanțe se fixa de județ, cu aprobarea Ministerului de Interne și nu putea fi amânată peste termenul de un an.

Prin decretul din 1919 al Consiliului dirigent, s'a desființat instituția „virilismului” și s'a introdus sufragiul universal pentru alegerile comunale.

Primăria comunală — „antistia”, era organul de execuție al comunei, ea fiind considerată ca un organ corporativ, nu individual ca în legislația din vechiul regat. Primăria se compunea în comunele mici: din primar, ajutor, doi consilieri — jurați —, notar și medic de circ.; în comunele mari, se mai adăuga: doi consilieri, casier și tutorul public; iar în orașele cu consiliu, se compunea din: primar, consilier, prim-notar, primjurisconsult și medic.

Primăria, ca organ executiv, aducea la îndeplinire dispozițiunile autorităților superioare și hotărârile reprezentanței și rezolva toate chestiunile diferite lor prin legi.

REGIMUL DUPĂ LEGISLAȚIA DIN BUCOVINA.

Bucovina s'a bucurat ca și Ardealul de o mare autonomie administrativă. Organizarea comunală era reglementată prin legea de 28 August 1908.

După această lege, era următoarele categorii de comune: **comune locale**, **comune asociate**, **teritorii domeniiale și orașe cu statut**.

Comune locale erau acelea care aveau mijloace proprii pentru îndeplinirea sarcinilor lor.

Comune asociate erau acelea cari, neavând mijloace suficiente se asociau cu altele în acest scop.

Teritorii domeniiale erau grupările care formau singure unități administrative locale, suportând toate sarcinile unei comune.

Orașele cu statut erau acelea, care nu avea nici o legătură organică cu districtul administrativ în a cărui circumscripție se afla, fiind subordonate direct guvernului țării, de ex.: orașul Cernăuți era cu statut propriu și forma singur un district.

Administrația comunală era încredințată unui organ deliberant numit „**Comitetul comunal**”, și unui organ executiv numit „**antistia comunală**” în fruntea căruia se afla primarul.

Comitetul comunal, se compunea din 9—30 membri, aleși, precum și din membri de drept confirmați dintre locuitorii și persoanele juridice care plăteau 1—6 din totalul impozitelor comunale.

Comitetul avea o competență generală asupra tuturor chestiunilor de interes local. El administra comuna, acorda indigenatul, avea poliția locală, stabilea impozite comunale, aproba bugetul, alegea antistia și supraveghea activitatea, etc., dispunând li-

ber, în marginile legilor, asupra tuturor chestiunilor de interes comună.

Hotărârile comitetului erau executorii prin ele înșile.

Tutela se exercita foarte rar, numai la deciziunile comitetului asupra actelor mai importante, limitându-se în o veghea legalitatea lor.

Primăria comunală — antistia —, în fruntea căreia se afla primarul, era organul executiv al comunei.

Primarul prezida comitetul, executa deliberările sale, avea oarecare dreptul de poliție, etc.

Prin urmare, comunele din Bucovina au avut o mare libertate în administrarea intereselor lor, statul având un control foarte restrâns.

REGIMUL DUPĂ LEGISLAȚIA DIN BASARABIA.

Comunele nu s'au bucurat de aceeași autonomie ca și cele din Ardeal și Bucovina, însă au avut o sferă de atribuțiuni mai întinse decât a comunelor din vechiul regat.

După acest regim, erau 2 categorii de comune: **urbane și rurale.**

Comună rurală — „volost” — era unitatea locală, parohia, sau gruparea locuitorilor de aceeași credință religioasă, alcătuită din cel puțin 300 locuitori

Comune urbane, erau acelea indicate nominal în regulamentul comunelor urbane ruse, de ex.: Chișinău, Cetatea Albă, Tighina și altele.

În general comuna avea întreaga administrație a intereselor locale, adică: administrarea bunurilor, acțiunea edilitară, siguranța persoanelor și proprietăților, poliția moravurilor, protecția școalelor, asistența săracilor, etc.

Organizarea comunei rurale era aproape patriarhală, fiind condusă de un organ deliberant, compus din adunarea tuturor capilor de familie din comună cari posedau cel puțin o casă, precum și de primar, ca organ executiv — „starostele” —, ajutat de funcționari comunali.

Adunarea capilor de familie, avea ca atribuțiuni alegerea primarului, votarea de impozite, aprobarea lucrărilor publice și repartizarea pământurilor vacante.

Primarul era organul executiv al deciziunilor adunării locuitorilor; el era ales de adunare și confirmat de „nacealnic” (primpretori).

Deciziunile erau supuse controlului guvernului.

Pe lângă fiecare volost era și câte un agent al centrului, care supraveghea viața și mișcările volostei, numit „zemstvi nacealnic”.

În comunele urbane, funcționa un organ deliberant cu atribuțiuni destul de largi, numit „dumă”, compus din 30—72 membri, după numărul populației precum și un organ executiv numit „uprava du-

mei orășanești”, aleasă dintre membri dumei, cum ar fi la noi delegația permanentă.

REGIMUL LEGEI DE UNIFICARE ADMINISTRATIVĂ DIN 1925.

Noua așezare geografică și noile condițiuni politice ale statului nostru, impuneau noi întocmiri administrative, cari să concentreze la un loc toate regimurile administrative existente în cele 4 ținuturi și să țină seamă de nevoile populației, cari a trăit secole despărțită politicește, sub regimul și concepțiunii deosebite ca viață de stat.

Regimurile administrative diferite, numai corespundeau organizației administrative de stat a României întregite. Viața locală, în funcție de birou, aducea stagnare și descurajare; nici o mișcare nu se făcea fără aprobarea autorității tutelare și orice inițiativă era paralizată până la sosirea aprobării, care de obicei era trăgănitoare.

Se simțea nevoia simplificării mecanismului nostru de stat, pentru a se reduce sarcinile și formalitatea prea complicată acumulată de birocrațism și a se da satisfacție populației, care era prea obosită de atâtea șicanări și întârzieri ce întâmpina.

Legiitorul român, nu putea întinde un sistem de organizare peste tot cuprinsul țării ci îi trebuia o organizare administrativă.

Opinia publică era favorabilă ideii de descentralizare, care se potrivește și cu principiul libertății.

Ne trebuia deci o descentralizare, prin care să se lase comunelor și județelor libertatea în actele lor, obișnuindu-le a trăi din viața lor proprie, să-și administreze pe a lor răspundere interesele lor, fără a fi dirijate ca minorii în acțiunile lor.

Statul însă pentru ași putea menține unitatea și întregitatea și spre a se putea opune la unele abuzuri de putere, trebuia să-și păstreze un drept de control suficient; adică să aplice principiul descentralizării, însă numai în limitele unității naționale.

Astfel, legiitorul român din 1925, a schimbat întreaga administrativă a statului, inspirându-se și din legislațiile ținuturilor alipite și alegându-și părțile cele mai bune și perfecționabile, care corespundeau noilor interese ale statului.

După lungi discuțiuni, în care reprezentanții ținuturilor alipite cereau să se introducă în lege cât mai multe dispozițiuni din legislațiile respective, legiitorul român a soluționat, în forme clare, cele patru sisteme de administrație, călăuzit de principiile constituționale cu privire la organizarea administrativă a comunelor.

Legiitorul român, a făcut tot ce a putut pentru a putea garanta independența administrațiilor locale; până la autonomie nu putea merge; fiindcă auto-

mă presupune neapărat și o desăvârșită unitate politică.

Desigur, fiecare provincie s'a simțit îndurerată ca să părăsească deodată formele unei vieți trăite și să adopte forme noi neîncercate încă și de aceia, trecerile dela o stare la altă s'au făcut cu greutate, fiindcă orice schimbare reclamă o efortare și efortările produc de multe ori dureri.

Legiutorul român a fost condus de următoarele mari principii: 1. Unificarea administrativă să nu primejduiască unitatea națională și siguranța statului; 2. Prin descentralizare să nu se creeze corpuri autonome fără legătură între ele și stat; 3. Statul să-și păstreze dreptul de a îndruma și controla activitatea unităților locale.

După această lege, erau 4 categorii de comune și anume: **rurale, urbane reședințe de județ, urbane nereședințe și municipii.**

Comuna se prezintă cu un dublu aspect, adică: ca organ de autoritate publică, sub controlul statului și a reprezentanților săi, exercită un drept de comandament asupra locuitorilor, prin dreptul de a face regulamente, ordonanțe, de a vota și a încasa impozite, etc.; și ca organ de gestiune comunală, cu personalitatea juridică, având inițiativă de a decide, conform legilor, în toate chestiunile de interes local, sub tutela administrativă restrânsă numai la unele acte limitativ prevăzute de lege.

Ea își exercită drepturile și obligațiunile prevăzute de legi și regulamente, își alege organele sale reprezentative și își trimite reprezentanții săi în senat și în diferite corpuri deliberante.

Consiliul comunal, ales pe 8 ani, prin vot universal, era organul deliberant al comunei, având ca organ executiv delegația permanentă comunală și pe primar.

Consiliu era **compus** 2—3 membrii aleși și 1—3 membrii de drept și femei cooptate — obligatoriu în comunele reședințe de județ, facultativ în celelalte comune, — neputându-se coopta femei în comunele rurale.

Ca atribuțiuni, consiliul avea o competență generală, enumerarea chestiunilor de interes local, făcută de lege, ne-fiind limitativă.

Hotărârile consiliului erau definitive și executorii prin ele înșile afară de acelea pentru care legea cerea în mod expres aprobarea unei autorități superioare.

Delegația permanentă comunală aleasă din sânul consiliului, împreună cu primarul, alcătui organul executiv și era încredințată cu administrația comunei de toate zilele, cu executarea deciziunii în locul lor sub rezerva ratificării ulterioare și dădea avizul ori de câte ori îi cerea primarul și autoritățile superioare.

Primarul ales de consiliu în toate comunele, era capul administrației comunale și șeful poliției locale.

Durata de 8 ani a consiliului și limitarea cazurilor de dizolvare numai la 2 — pentru acte cu caracter politic și pentru rea credință în administrație — erau cea mai sigură cheazășie a domniei legalității și garanția unei spornice activități gospodărești.

După cum vedem, legea de unificare administrativă, a fost așteptată mai mult ca ori ce, ca să creeze o stare de satisfacție tuturor locuitorilor, să-i cheme pe toți să participe într'o muncă comună la conducerea vieții publice, fără deosebire de clasă, rasă și confesiune pentru consolidarea țării noastre întregite.

REGIMUL LEGEI ADMINISTRAȚIEI LOCALE DIN 1929.

Prin legea administrației locale din 1929 s'a recunoscut, în principiu, fiecărui centru de populație caracterul de de **unitate administrativă** și numai acelea, care ele înșile voiau să se alipească la un alt sat sau comună, spre a forma astfel o obște sătească sau comunală, își perdeau individualitatea lor.

Organizarea satelor varia după numărul populației, după mijloacele de care dispuneau și după particularitățile situației geografice.

Astfel, satele se împărțeau în două categorii și anume: **sate mici** cu o populație până la 600 suflete și **sate mari** cu o populație care trece peste acest număr de locuitori.

Locuitorii satelor mici aveau facultatea să hotărască dacă au nevoie de alegerea unui consiliu sătesc pentru a se sfătui asupra nevoilor obștești sătești, sau rolul acestui organ să-l îndeplinească simpla **adunare a capilor de familie**, întrunită fără multe formalități. Inșă, în satele mari, alegerea consiliului era obligatorie.

În satele mici fără consiliu, primarul și încasatorul satului, erau aleși fără multe formalități, pe termen de 2 ani, de către adunarea sătească. Adunarea sătească mai alegea 2 delegați, care să ajute pe primar, și dacă are nevoie și avea mijloace, numea un secretar străjer și alți funcționari.

Atribuțiunile organelor administrative sătești, deși erau aceleași ca și a administrației comunale, ele nu erau îndeplinite decât în măsura mijloacelor disponibile, rămânând asupra administrației comunale toate sarcinile pe care satul nu le-ar fi putut îndeplini singur.

Comuna rurală, în principiu, trebuia să aibă o populație de cel puțin 10.000 locuitori, și era formată din mai multe sate, sau dintr'un singur sat mai mare. Structura organelor comunale în comunele rurale formate din mai multe sate, se deosebea de acelea constituite dintr'un singur sat mare.

Consiliul comunei rurale, era ales printr'un sufragiu, care asigura reprezentarea satelor grupate în comună, iar în consiliu și în delegația consiliului, participa în mod obligatoriu și reprezentanții direcți ai satelor componente, adică primarii sătești sau înlocuitorii lor.

Primarul era ales de consiliu, spre deosebire de primarii sătești și primarii comunelor, formate dintr'un singur sat mare, care erau aleși prin votul obștesc, sau direct de adunarea capilor de familie.

El avea ca prim ajutor al său pe primarul sătesc al satului de reședință, pentru întreg teritoriul comunei, iar primarii celorlalte sate îi erau ajutoare numai pentru chestiunile speciale, care priveau satul respectiv.

Comuna urbană, a suferit puține modificări față de legea de unificare administrativă.

Deosebirea era mai mult în lărgirea atribuțiilor și în normele de funcționare a întregului aparat.

Ca organ deliberativ funcționa consiliul comunal orașenesc sau municipal, iar ca organ executiv, delegația consiliului, primarul și ajutoarele sale.

În ce privește organizația județeană, legea a introdus inovațiunea, ce constă în **electivitatea organului executiv al administrației județene**, care numai era prefectul și președintele consiliului județean.

În linii generale, administrația județeană este așezată pe aceleași principii ca și organizația comunală.

Notarul, după aceasta lege, devine funcționar comunal, care numai este numit de prefect și de consiliul comunal.

Paralel cu treptele unităților administrative locale — sat, comună rurală, urbană, municipiu, județ, asociație administrative — legea mai organizează și o ierarhie de organe ale guvernului central, în vârful căreia să găsea **directorul ministerial local**.

Prin legea de organizarea ministerelor, s'au creat în diferite centre ale țării, mai multe servicii ministeriale locale, iar șefii acestor servicii erau subordonați directorului ministerial local.

Directorul ministerial local, egal în grad cu subsecretarul de stat era reprezentantul guvernului, șef a tuturor agențiilor puterii centrale și organ de supraveghere și control al tuturor administrațiilor autonome locale. **Prefectul de județ**, ca reprezentant al puterii centrale, era șeful poliției județene și comisarul guvernului pe lângă administrațiile locale, fiind subordonat directorului ministerial.

În capul plășilor se află câte un **primpretor**, pus sub ordinele prefectului.

În afară de organele de inspecție și control, mai funcționau diferite instanțe de jurisdicțiune și tutelă și anume: **comitetele locale și comitetul central de**

revizuire, care puteau revizui și reforma toate actele administrațiilor locale, cât și dizolvarea consiliilor și delegațiilor respective, iar ca organe administrative, exercita tutela în ce privește județele și municipiile.

Deasemeni, comitetele verifica și judeca gestiunea administrațiilor locale, față de care curtea de conturi rămânea numai ca instanță de apel.

CONSIDERAȚIUNI ISTORICE.

Urmărind evoluția organizării noastre comunale, observăm că, până la finele secolului al XVI-lea de abia se poate vorbi de o viață locală a târgurilor și orașelor.

Satele, n'au avut o existență bine definită, fiindcă țărani erau clăcașii boerilor, domnitorilor și mânăstirilor și aceștia erau stăpânii absoluți ai satelor. Un început de viață locală a existat numai în satele formate din moșneni și răzeși, unde locuitorii, trăind în devălmășie, aveau interese comune de îngrijit și apărat.

Numai prin secolul al XVII-lea, apar forme mai precise de organizare și personal administrativ cari, pe lângă cel numit de puterea centrală, se complectază și cu organe alese.

Până la **regulamentul organic**, nu se făcea nici o distincție între puterea administrativă și cea judecătorească. toate puterile fiind concentrate în mâna Domnului.

Puterea Domnului era nemărginită. El deținea întreaga forță publică, cu titlul de proprietar și cu dreptul de auza și abuza după bunul său plac; era proprietarul principatelor, după cum îl vedem intitulându-se: „**Domn și stăpânitor a toată țara românească**”.

Prin **regulamentul organic** apare primul germen de descentralizarea administrativă, dându-se drepturi orașelor de ași chivernisi interesele lor prin sfaturi orașenești alcătuite din mădulare alese de locuitorii orașelor.

Mai târziu, ideea descentralizării a fost reluată de **proclamațiunea revoluției din 1848**, care stabilea ca județele să aibă drepturi de ași alege dregătorii săi. Iar mai complet, descentralizarea a fost cuprinsă în **programul dela 1863**, care reclamă o administrație districtuală liberă, preconizând înființarea consiliilor județene și libertate comunelor pentru a-și satisface singure o mare parte a intereselor lor.

Toate aceste desiderate, cum și acelea ale **convenției dela Paris**, s'au tradus în fapt de către **legea comunală din Aprilie 1864**, care acordă personalitate juridică tuturor comunelor din România, precum și de legea pentru înființarea consiliilor județene, din același an, care făcea același lucru cu județele.

După cum vedem, epoca dela regulamentul organic până la 1864, este caracterizată prin recunoașterea dreptului de autoadministrație locală, prin separarea puterii administrative de cea judecătorească și prin organizarea statului și a instituțiunei sale.

Deaci înainte legiutorul se îndreptă către formele dreptului public modern, ce au servit de bază la mai toate legiurile ulterioare până în zilele noastre.

Cu legea din 1864 s'a început o nouă viață locală: Ea înființează pentru prima dată consiliile comunale, acestea fiind primele așezăminte, care consacră libertatea locală.

Toate încercările făcute mai târziu, de guvernele ce s'au succedat, de centralizare sau descentralizarea inspirat tot dela principiile lezei din 1864.

Dacă legele dela 1864, până la cele din 1894, 1904 și 1908, au fost într'o oarecare măsură descentralizatoare, aplicarea lor a lăsat mult de dorit. Orice inițiativă locală avea nevoie de aprobarea dela centru, care mai totdeauna era înceată și șovăitoare.

La organizarea noastră administrativă, din primele începuturi, tradițiunea și vechiul nostru drept au avut o minimă importanță în ochii legiutorului român. El, fără să țină seama de tradiția și trecutul comunelor noastre, a trecut peste principiul naționalității așezămintelor și caută izvoarele de inspirație în occident și în special în legislația franceză.

Comunele au fost lipsite de orice autonomie și de aceea mai bine de 50 ani, viața comunală dela noi a stagnat, n'a putut să se desvolte.

Trecând la regimurile administrative din Ardeal, Bucovina și Basarabia, observăm că, comunele sau bucurat, dacă nu de o complectă autonomie administrativă, dar de o descentralizare mai mult sau mai puțin largă, care le-a înlesnit dezvoltarea din toate punctele de vedere.

Pe când după legislația din vechiul regat, comunele și județele erau direct dependente de stat, care le conducea și administra dela centru, în celelalte ținuturi statul exercita numai un drept de control asupra actelor organelor locale, care adeseori era foarte restrâns, dându-le astfel puțința de a se organiza și administra prin ele înșile.

Alât legea ungară și austriacă, cât și cea rusească, în principiile lor fundamentale, aveau puncte de superioritate, prin autonomia ce o acordau comunelor și prin controlul redus al statului, care corespundea de minune unei bune dezvoltări comunale.

După legislația din Bucovina, unitățile locale se bucurau de o complectă descentralizare administrativă prin aceea că, organele administrative erau alese printr'un sufragiu universal și toate hotărârile lor erau executorii prin ele înșile, cerându-se aprobare

numai pentru întreaga administrație a averei și gestiunei comunale.

În regimul din Ardeal, unitățile locale au avut o autonomie din timpurile cele mai vechi și administrarea lor era încredințată organelor alese din sânul cetățenilor, fără amestecul puterii centrale. Prin urmare dezvoltarea vieții locale se datorește în primul rând vechimei instituțiunii, care în decursul atâtor secole, trecând prin diferite faze de transformare, a ajuns la forma cea mai potrivită.

Un alt factor, care a contribuit la dezvoltarea vieții locale în Ardeal, a fost și „aruncul” un fel de dare pe care o putea impune consiliile asupra locuitorilor ori de câte ori era nevoie.

Trecând la legile administrative din 1925 și 1929, vedem că ele a fost dictate de necesitățile noi ale statului nostru întregit, spre a da o nouă orientare administrativă României mari.

Aceste legi, au puncte de superioritate față de legile din ținuturile alipite și au fost menite să înlesnească dezvoltarea vieții administrative din toate punctele de vedere, prin libertatea direcțiune ce o acordă organele locale.

Principiile pe care se bazează aceste legi, au fost destul de generoase, au adoptat inovațiuni și îmbunătățiri mari în administrație.

Prin sporirea atribuțiunile consiliilor comunale și participarea directă atât mai mulți cetățeni la conducerea intereselor locale, s'a înfăptuit cu drept cuvânt, ce-a mai democratică administrație.

Dacă prin **legea administrației locale din 1929** s'au adoptat cele mai înainte principii de descentralizarea administrativă, fiind că legiutorul n'a ținut seamă de tradiția și trecutul comunelor noastre, căucându-și izvoare de inspirație în legislațiile altor state, această lege a fost modificată ulterior prin 11 legi.

Rând pe rând, s'au modificat toate dispozițiunile inaplicabile care formau cheia de boltă a legii și astfel, mecanismul așezării noastre administrative a fost încureat, încât nimeni — administrator și administrați — numai știau ce dispozițiuni să aplică și care sunt abrogate, făcând viața administrativă foarte greu de străbătut.

Se simțea nevoie — mai mult ca oricând — de o lege administrativă, care să încorporeze la un loc toate dispozițiunile din cele 11 legi modificatoare și din alte legi cu caracter administrativ. O lege care să realizeze: simplificarea, continuitatea și despoliticianizarea administrației.

Ne trebuia o nouă așezare gospodărească, adaptată nevoilor cerute de vremurile de azi, care să poată contribui la o operă constructivă și durabilă, la consolidarea statului nostru.

Iată de ce, noua lege administrativă a fost aşteptată mai mult ca orice, pentru ca prin schimbarea situaţiunii precare în care ne găseam, să redea administraţiei tot prestigiul cuvenit, căci numai astfel ea va putea contribui la o îndreptare gospodărească a vieţii locale.

PRINCIPIILE LEGEI ADMINISTRATIVE DIN 27 MARTIE 1936.

Noua lege administrativă, care se încadrează şi în planul general de simplificare a aparatului de stat, cuprinde 5 părţi şi anume :

1) **Organizarea administraţiei locale**, tratând despre : teritoriul şi locuitorii, alegerile administrative, organizarea comunelor, judeţul, condiţiunile de recrutarea personalului, asociaţia administrativă ;

2) **Finanţele locale**, tratând despre : cheltuieli şi venituri, împrumuturi, bugetele administraţiilor locale ;

3) **Procedura de petiţionare**; 4) **Pregătirea profesională** ; 5) **Dispoziţiuni finale şi tranzitorii**.

În cele 5 părţi cuprinse în lege, s'au încorporat la un loc toate dispoziţiunile celor două legi deosebite după care se conducea administraţia locală — legea administraţiei locale modificate prin 11 legi şi legea finanţelor locale — şi s'au adăugat două capitole noi cu privire la procedura de petiţionare şi la pregătirea profesională.

Cu toate acestea, legea numără numai 252 articole, faţă de cele peste 680 articole existente în diferitele legi cu caracter administrativ.

Prin noua lege s'a adoptat o seamă de dispoziţiuni din ultimele legi administrative cari, fiind aplicate, experienţa şi practica le-au dovedit bune.

Astfel, s'au păstrat — cu mici modificări — dispoziţiunile din legea finanţelor locale, precum şi toate principiile cari, prin aplicarea lor dela unire încoace, s'au dovedit valabile.

Nu s'au înlăturat decât acele dispoziţiuni cari complică şi îngreuiază mersul administraţiei.

Dacă legea administraţiei locale, modificată prin 11 legi, a încurcat mecanismul aşezării noastre administrative, făcând viaţa administrativă înecată şi greu de străbătut, toate defectele acestei legi au fost înlăturate prin noua lege administrativă.

Această lege, prin conţinutul ei, realizează : **Simplificarea şi coordonarea activităţii diferitelor administraţii locale, continuitatea, despoliticianizarea personalului administrativ şi înlăturarea autorităţii.**

Ea face ca viaţa administrativă să poată pulsa în toate celulele sale şi stimulează elanul necesar pentru o operă constructivă şi durabilă.

Prin simplificarea aparatului şi continuitatea asigurată de lege, legiuitorul a urmărit să pregătească

o tradiţie administrativă, fiind ştiut că, tradiţia asigură buna funcţionare a administraţiei, bunul mers al statului şi traiul liniştit al cetăţenilor.

Comunele şi judeţele au fost organizate după norme mult mai simple decât în legile din 1925 şi 1929 şi li s'a acordat principiul drepturilor depline „de a lua iniţiativa şi a decide în toate chestiunile de interes local”.

Legea declarând la art. 169 că, consiliile au iniţiative şi devin în toate chestiunile de interes local, asigură o activitate mult mai largă administraţiilor locale.

Comunele balneo-climaterice, au fost organizate cu un regim special, pentru ca acestea fiind de o importanţă generală nu puteau fi lăsate exclusiv în mâna organelor efective locale.

În ce priveşte **compunerea consiliilor**, s'au păstrat normele din legile anterioare, cu unele mici modificări.

Tutela se exercită de organele autorităţii centrale, după norme legale, numai la unele acte limitativ prevăzute de lege şi anume : acte de dispoziţiune, regulamente, buget, împrumuturi, arendări şi închirieri peste 5 ani, contractări de lucrări şi furnituri de o valoare mai mare.

Deocamdată nu putea fi vorba de o descentralizare completă, pentru ca aceasta înseamnă capacitate financiară şi competenţa administrativă; calităţi pe care nu le a dovedit încă administraţiilor locale.

Continuitatea este asigurată de lege, prin „durata nelimitată” a consiliului şi sistemul reînnoirii din 3 în 3 ani pentru jumătatea din numărul consilierilor, astfel încât mandatul unui consilier să fie de maximum 6 ani, precum şi prin prezenţa consilierilor de drept, a fostului primar şi a fostului prefect.

Deasemeni, continuitatea mai este asigurată şi prin limitarea dreptului de dizolvare a consiliului numai la unele cazuri grave.

Ca inovaţiuni importante, legea prede unele măsuri, care fac imposibile abuzurile cu întocmirea listelor electorale, stabileşte o **procedură rapidă pentru judecarea contestaţiunilor** privitoare la alegerile administrative, precum şi norme referitoare la validarea acestor alegeri.

Astfel, spre a se împiedeca în viitori abuzurile cu întocmire listelor electorale, s'a luat dreptul primarilor a alcătui listele şi de a distribui cărţile de alegători, ambele atribuţiuni fiind trecute în sarcina judecătorului de ocol.

Tot astfel, pentru înlăturarea posibilităţilor de anulare a listelor depuse s'a înlocuit dispoziţiunea ca propunerile de candidaturi să se facă de un număr de alegători, dându-se dreptul însăşi candidaţilor de aşi depune singuri candidaturile, iar pentru magis-

trați s'a prevăzut obligațiunea de a îndeplini toate formalitățile legale în fața candidaților, făcând astfel valabile listele de candidați.

Contestațiile privitoare la operațiunile electorale, sunt judecate pe loc, pentru ca odată cu proclamarea rezultatului să se pronunțe și o hotărâre asupra acestor contestațiuni cu drept de recurs în termen de 5 zile la tribunalul respectiv.

Consilieri proclamați aleși, la refuzul prefectului de a instala în termen de 10 zile, se pot adresa magistratului competent, care este obligat să-i constituie în termen de 5 zile.

După cum vedem, s'a făcut un mare pas înainte pentru scoaterea administrației de sub influențele și presiunile politice, prin modul cum sunt alcătuite listele electorale, cum sunt prezentate candidaturile și prin procedura de constituirea consiliilor.

În ce privește **personalul administrativ** prin lege, s'au creat anumite garanții de stabilitate, spre a fi puși la adăpost de presiunile politice, pentru, a se asigura o bună selecționare, s'a prevăzut o pregătire tehnică profesională, în afară de cunoștințele dobândite în universități.

Autoritatea prefectului s'a mărit considerabil, prin aceea că, el poate supraveghea toate serviciile publice din județ, ordonă anchete, convocă consiliul de prefectură, conferințe educative cu toți funcționarii din județ, etc.

Prefectul convocă și prezidează, cel puțin odată pe lună, consiliul de prefectură, compus din toți șefii serviciilor locale, în scopul de a fi informat asupra situațiunii din județ și pentru a realiza o strânsă colaborare a acestor servicii și un control reciproc al activității lor; Membrii consiliului fiind obligați a se prezenta personal la ședințe sub sancțiunea disciplinară de refuz de serviciu.

Legea reînființează funcțiunea de **subprefect** de altă dată, care este conducătorul cancelariei prefecturii, ajută de prefect în îndeplinirea atribuțiunilor sale și prin stabilitatea de care se bucură, asigură o continuitate în activitatea prefectului.

Pretorul, în cadrul circumscripțiunii sale are aproape aceleași atribuțiuni ca și prefectul.

El este reprezentantul puterii centrale și șeful poliției din plasă, controlează activitatea comunelor, aplică primarilor și celorlalți funcționari comunali, pedeapsă mustrării și reținerea salariului până la 5 zile, acordă permisiuni funcționarilor subalterni până la 8 zile, convoacă și prezidează consfăturile de plasă, prezidează ceremoniile oficiale, etc.

Pentru a fi pus la adăpostul influențelor și presiunilor, politice, pretorul se bucură de stabilitate din momentul numirii și după 5 ani dela numire, poate fi declarat inamovibil.

Notarul este reprezentantul puterii centrale în comună, șeful poliției administrative și ofițer al poliției judiciare, organ de îndrumare și colaborare și șeful cancelariei comunale.

El întocmește și contrasemnează actele stării civile, participă la ședințele consiliului și ia măsuri pentru executarea deciziunilor sale.

Ca sfătuitor și educator al sătenilor, notarul le ascultă nevoile, le redactează petițiunile și plângerile, cu un cuvânt îi ajută pentru apărarea drepturilor și satisfacerea intereselor lor.

Notarul li-s'a încredințat cea mai frumoasă și mai importantă misiune.

Prin procedura de petiționare, legea stabilește un principiu, în virtutea căruia ori ce petiție să meargă automat, într'un anumit termen, dela toate serviciile competente, în ordinea erarhică, dela funcționarul care referă la cel care rezolvă, până la soluționarea ei definitivă, fără ca particularul interesat să fie nevoit a o urmări și a interveni.

Administrațiile sunt obligate să soluționeze în mod definitiv cererea și să comunice petiționarului rezultatul în termen de 30 zile, sub sancțiunea de refuz de serviciu a funcționarului vinovat; iar în contra soluției comunicate, particularul interesat are drept să se adreseze organului superior competent, care se pronunța cu o deciziune motivată în termen de 10 zile.

De aci rezultă că, legea a asigurat celui mai modest cetățean posibilitatea de a introduce plângerile și reclamațiunile sale și a avea la domiciliu, într'un termen scurt, rezultatul dorit.

Pe de altă parte, administrațiile centrale vor fi descongestionate prin aceea că, cetățeanul se va adresa, pentru rezolvarea chestiunii cel interesează, la administrația competentă.

O atențiune deosebită s'a dat prin lege **lucrărilor de edilitate și urbanistică**, prin obligațiunea pentru comune de ași întocmi **planul de situație și sistematizare** și prin restricțiunea că, planurile definitive nu pot fi modificate decât prin înalt decret regal. Iar, pentru a se asigura întocmirea acestor planuri, s'a prevăzut obligațiunea pentru comune de a depune la casa de depuneri câte o cotă anuală și după complectarea sumei necesare, să se ridice, spre a se folosi exclusiv în acest scop.

Acest planuri de situație și sistematizare, vor constitui în viitor programul edilitar al comunelor și orice acțiune edilitară, va fi dinainte prevăzută, studiată și realizată metodic, în raport cu posibilitățile financiare ale comunei.

Legea a înlesnit îndeplinirea unui program de lucru și prin dreptul ce-l au consiliile de a înființa **cote adiționale suplimentare**, precum și de a percepe

anumite taxe sau cotizațiuni, pentru serviciile și îmbunătățirile care nu pot fi suportate din veniturile ordinare, iar în chestiunile mai mari, s'a prevăzut dreptul de asociere.

Acest drept de asociere s'a recunoscut comunelor între ele sau cu județul, județelor între ele sau cu statul și comunelor balneo-climaterice în scopul de a executa lucrări sau întreprinderi de ordin economic, cultural sau sanitar. **Asociațiunile administrative** sunt menite de a scoate unitățile locale din somnolența din care zac și ale stimula să se asocieze, pentruca prin lucrări și instituțiuni create în colaborare să poată rezulta o binefacere pentru populațiuni.

Legea mai organizează o **represiune disciplinară și o responsabilitate civilă** și anume: 1. **Represiunea disciplinară**, care se aplică numai la organele electiv-locale ca: primar, ajutor și consilieri aleși și este de două grade, suspendarea și revocarea. **Suspendarea** reprezintă o încetare a funcțiunei în vederea unei anchete, sau ca consecință a unei acțiuni publice deschise și atrage de plin drept pierderea salariului. **Revocarea** este o măsură mai gravă și se pronunță de către organul tutelar sau Ministerul de Interne, numai în cazurile limitativ enumerate de lege;

2. **Răspunderea civilă** se aplică administrației, care, în baza teoriei riscului, răspunde față de particulari pentru daunele cele cauzează funcționarii în activitatea lor. Pe de altă parte, funcționarul răspunde față de administrație, dacă această a fost condamnată pentru o culpă a sa.

Legea mai prevede că, particularii au dreptul la o acțiune directă în contra funcționarului, atunci când acesta a comis o culpă personală de serviciu, adică când fără competență, sau cu rea credință, a făcut un act prejudiciabil. Nici chiar ordinul scris nu-l scutește pe funcționar de răspundere, decât dacă a raportat, tot înscris, arătând vițiile actului.

Totuși, pentru preîntâmpinarea acțiunilor nese-rioase și de șicană, legea prevede că, dacă instanța constată că acțiunea s'a înaintat cu rea credință, va condamna pe reclamant la dispăgubiri civile și la o amendă dela 500 la 5.000 lei.

Această lege, în principiile și amănunțele ei, crează condițiuni noi mai prielnice în dezvoltarea comunelor, prin asigurarea unei reale independențe.

Prin complectarea consiliilor cu membrii de drept cunosători ai chestiunilor speciale ale comunelor, consiliile au forma unor mici parlamente comunale unde se discută și se rezolvă toate problemele mai potrivite vieții locale; iar prin participarea celor 5 categorii de femei în consiliu, legea satisface parte din revendicările femeiești, ca o primă etapă pentru emanciparea socială și politică a femeii.

Cu un cuvânt s'a rânduit o adevărată viață locală, înlesnindu-se dezvoltarea din toate punctele de vedere. Consiliul crează regulamente, fixează impozite, dispune de averea comunei, etc. Acesta este fundamentul puterilor comunale, principiul care cârmuește întreaga viață locală.

După cum vedem, noua lege administrative reprezintă o noua așezare gospodărească, adaptată nevoilor cerute de vremurile de azi care să poată contribui cu folos la consolidarea statului nostru.

Funcționari administrativi însărcinați cu aplicarea legii, au menirea de a transforma viața locală într'un organism viu de progres și de a îndruma populațiunea pe căile bune ale viitorului.

Administratorul, de aci înainte nu va mai fi un simplu birocraț ci trebuie să devie un misionar care prin inițiative și activități sociale, să poată contribui cu folos la îndreptarea stărei actuale a comunelor noastre.

În ce privește aplicarea noui întocmiri administrative în județul nostru, ne putem mândri că, ea a găsit pe adevăratul înfăptuitor, care i-a dat însuflețire prin activitatea gospodărească condusă cu atâta vigoare de către primul factor administrativ Dl prefect **Dr. Nistor**, a cărui exemplu a fost urmat în mare măsură și de colaboratori săi.

Să dea Dumnezeu, ca aceste fericite realizări pe terenul administrativ, să fie un exemplu viu și pentru alți factori administrativi din țara întreagă, spre binele neamului nostru.

O atribuție a notarului în lumina noii legislații penale.

de V. V. CUTOIU, Doctor în Drept.

Într'un articol precedent am tratat în general despre o instituție juridică — în care se încadrează notarii — numai din punct de vedere al sociologiei juridice. Mai jos îmi permit să tratez o chestiune pur pozitivă, consfințită precis în legi, — călând

pe cât posibil să înlătur orice considerație de ordin sociologic.

Art. 110 din noua Lege Administrativă declară pe notar șef al poliției administrative din comună și ofițer al poliției judiciare, auxiliar al parchetului;

în această sau mai precis în aceste calități, primește reclamațiunile, le cercetează și le înaintează autorităților în drept, având totodată și inițiativa tuturor măsurilor, de care va **dresa acte**, și va încunoștiința pretorul și pe șeful parchetului.

Unul din importanțele acte pe care le dresează în această calitate este **procesul verbal**. Cu alte cuvinte notarii ca ofițeri de poliție judiciară și administrativă, constată printre altele existența infracțiunilor la legea penală, stabilind tot cu titlu de simplă constatare și circumstanțele în cari s'au comis aceste infracțiuni. Constatările acestea le consemnează în niște acte destinate să relateze în mod exact faptele văzute sau auzite.

Probabil se pare curios că un act scris se numește totuși verbal. Această denumire era perfect întemeiată în vechime când elementele poliției administrative sau judiciare nu erau cunoscători de carte așa încât făceau doar declarațiuni verbale; denumirea de **proces verbal** vine de aici și a rămas încetățenită în biurocratismul administrativ și judiciar.

De procesul verbal depinzând în mare parte interpretarea faptelor mai mult sau mai puțin în favoarea sau defavorul inculpatului, trebuie dată o mare importanță grijei cu care sunt redactate având în vedere ca toate condițiunile prevăzute de lege să fie întrunite; precum și ca procesul verbal să fie o cât mai fidelă oglindă a faptelor petrecute, deoarece el constituie punctul de plecare, baza tuturor cercetărilor judiciare ulterioare, constituind totodată și un mijloc de probațiune. Prin urmare o grije continuă și principală; adevărul să ajungă la forurile superioare competente în cel mai înalt grad de evidență posibil.

Orice proces verbal trebuie să cuprindă un complex de condițiuni legale, prevăzute de noul cod de procedură penală. Aceste condițiuni, pentru o mai bună evidențiere a importanței lor, le vom împărți în: **I. Condiții de formă**, cari se referă la redactarea pur formală a actului; și **II. Condiții de fond**, din complexul cărora scoatem sensul adevărat al celor relatate.

I. Condițiile de formă, prevăzute în art. 138, pct. 1, 2, 6 al. 3 din noul cod de procedură penală, sunt:

1. **Timpul** când s'a întocmit procesul verbal.

Cu alte cuvinte: data. Această dată constă din: anul, luna, ziua și locul când și unde a fost încheiat procesul verbal. Importanța datei — infirmă în aparență — este capitală având în vedere că ea servește la stabilirea competenței celui ce a dresat procesul verbal, precum și la stabilirea faptului dacă o persoană care asistat la dresarea actului era sau nu mi-

nor la acea dată. Aceasta deoarece art. 142 pct. 1 din procedura penală, interzice minorilor până la 14 ani și persoanelor cari sunt cunoscute ca lipsite de uzul rațiunii, de a asista ca martori la dresarea proceselor verbale. Or, știința medicală neurologică a dovedit că persoanele lipsite de uzul rațiunii au totuși anumite momente de o perfectă luciditate. Având în vedere data când ele au asistat la facerea procesului verbal se va stabili — medical — dacă la acea dată se găseau sau nu în astfel de momente; în caz că se găseau atunci interzicerea legală cade deoarece persoana respectivă era în posesiunea facultăților sale mentale.

Ei, dar data mai prezintă utilitate și în privința prescripției. Călăuziți de dată vom ști când s'a întreprins prescripția.

Se pune o întrebare: care este data procesului verbal când ancheta nu se termină într-o singură zi? Noul cod de procedură penală nu spune. Rațional însă și uzual este ca în fiecare zi de anchetă să se facă câte un alt proces verbal cu data zilei respective, menționându-se cauza pentru care ancheta s'a prelungit, toate procesele verbale conexându-se într'un complex unitar.

2. Numele, pronumele și calitatea funcționarului competent care a încheiat actul precum și al persoanelor cari au asistat.

Legea veche, care încă se aplică până la 31 Decembrie a. c., prevede și domiciliul funcționarului. E foarte necesară și această mențiune srpe a se ști — confruntându-se cu data și cu locul unde a fost încheiat procesul verbal — dacă funcționarul avea competența teritorială.

Calitatea celor ce au instrumentat și a celor ce au asistat deasemenea e strict necesară având în vedere că art. 142 pct. 3 din procedura penală, interzice soldaților și jandarmilor în activitate precum și oricărui alt agent al forței publice de a figura în procesul verbal ca martori asistenți. Această interdicție este și pentru rudele până la al 4-lea grad cu funcționarul care instrumentează, cu inculpatul, cu persoanele civilmente responsabile, cu părțile civile sau cu reclamantul.

3. Numele, pronumele și domiciliul persoanei care a comis faptul, dacă-i cunoscută.

4. Semnarea proceselor verbale pe fiecare pagină și la sfârșit, de către funcționarul competent care l-a încheiat și de către persoanele cari l-au asistat.

5. Inexistența ștersăturilor, rosăturilor, corecturilor sau adăugirilor în conținutul procesului verbal. (Cf. art. 140 codul de procedură).

Această condiție negativă prevăzută de art. 140, poate fi înlăturată numai dacă-i confirmată de func-

ționarul care a dresat actul — prin semnătură — și de către persoanele cari l-au asistat și cari au făcut declarații — precum și de către inculpat sau reprezentantul său dacă a semnat procesul verbal și a asistat la dresarea lui (Cf. art. 141).

Deși art. 138 prevede sub pct. 4 depozitiile persoanelor cari au cunoștință de fapt, afară de inculpat, (martori), totuși nu menționează în mod expres ca o condiție de formă numele, pronumele și domiciliul martorilor, se subînțelege însă.

Cât privește redactarea, procesul verbal trebuie redactat într'un stil concis, clar nu plin de prolixități. Expunerea faptelor comise se va face cât mai precis și mai amănunțit, evitându-se însă descrierile și explicațiunile inutile și mai cu seamă reflexiunile și opiniile personale.

În declarațiile părților se va menține exact stilul și mai cu seamă cuvintele lor. Aceste declarații trebuie trecute chiar în corpul procesului verbal și nu pe foi separate. Asta pentru unitatea actului.

Toate întrebările și mențiunile funcționarului trebuie să se refere pe cât posibil la precizarea elementelor constitutive ale infracțiunii.

Procesul verbal trebuie să fie scris în întregime de funcționarul care l-a dresat, evitându-se pe cât posibil ștersăturile sau rozăturile sau adăugirile cari chiar confirmate în scris conform legii aruncă o lumină înoelnică asupra seriozității anchetei.

Un stil clar, precis cu o expunere cât mai concisă și amănunțită a faptelor comise, iată ce ridică valoarea unui proces verbal.

II. Condițiunile de fond (art. 138, pct. 3, 4, 5 și 6), sunt :

1. Competința „ratione loci”, „ratione materiae” și „ratione temporis” a celui ce adresat procesul verbal; deci **integritatea competenței**.

2. **Expunerea faptului** comis timpul și locul în care a fost săvârșit.

Se va menționa mai întâiu că funcționarul a fost sesizat printr'un denunț sau nu și în ce constă acest denunț dacă există. Pentru o expunere cât mai precisă a faptului e de dorit o deplasare la locul unde s'a săvârșit și o examinare amănunțită a stării lucrurilor și a eventualelor urme, dacă-i vorba de crimă sau delict de omucidere.

3. Cercetările făcute pentru prinderea autorului dacă acesta a fugit, circumstanțele, depozitiile persoanelor cari au cunoștință de infracțiune și orice indicii cari ar veni în sarcina celor prepuși să ajute la descoperirea lor.

Aici se va avea în vedere principiul general adoptat și de codul cel nou de procedură și anume că mai întâiu se strâng și se administrează probele

acuzării și apoi numai ale apărării. Deci inculpatul va fi ascultat numai la urmă, după victimă și martori.

4. **Specificarea operațiunilor** la cari au luat parte persoanele chemate.

5. Arătarea motivelor pentru cari aceste persoane au fost împiedecate sau au refuzat să participe sau să semneze.

6. Se va constata în procesul verbal pe cât posibil și **daunele** rezultate. În legea veche nu găsim această dispoziție.

Este bine — deși legea nu specifică — ca să se precizeze mobilul infracțiunii, deci scopul pe care l-a urmărit infractorul la săvârșirea faptului (răzbu-nare, distrugerea ordinii sociale, etc.)

De asemenea se va specifica dacă cele scrise au fost văzute și auzite de funcționarul care dresază actul sau de către martori. E o mențiune foarte importantă care privește veridicitatea celor trecute în procesul verbal.

Acum după ce am văzut cari sunt condițiile de formă și de fond ale proceselor verbale să vedem care este vitalitatea lor, cu alte cuvinte care este **forța lor probatorie**.

În art. 139 din codul de procedură penală, legiuitorul, derogând dela prevederile textului din procedura veche, prevede că procesele verbale **fac dovadă în justiție de cele constatate în ele, până la proba contrarie**.

În textul vechii proceduri procesele verbale de contravenție au forță probatorie până la înscrierea în fals; iar la delict tot până la înscrierea în fals dacă erau redactate de procurori, substituți sau judecători de instrucție.

În linii generale, deci, noul cod de procedură penală, în perfectă concordanță cu noua Lege Administrativă face o amplificare a condițiunilor de fond ale proceselor verbale, pe când vechiul cod se referă mai mult la condițiunile de formă.

Deoarece notarul este un factor important ca supraveghetor al bunului mers al vieții și al armoniei sociale în comunele rurale, a fost investit de noua Lege Administrativă și de noul cod de procedură penală cu atribuțiunile de șef al poliției administrative și ofițer al poliției judiciare; în mod expres.

Considerând că în viitorul foarte apropiat notarul va avea un rol preponderent în viața socială rurală, bazat și pe prevederile Legii Administrative și codului de procedură penală, am dat cele câteva lămuriri de mai sus pentru o cât mai bună precizare a unor chestiuni neprecizate, cari cad în atribuțiunile notarului comunal.

Intabulațiunea și prenotațiunea în cartea funduară în legătura cu conversiunea.

I. Intabulațiunea.

Art. 21 al legii din 7 Aprilie 1934 pentru lichidarea datoriilor agricole și urbane dispune: „Actele de schimb cât și transmisiunile cu titlu gratuit de orice fel sunt interzise. Se exceptează legatele universale sau cu titlul universal precum și constituiriile de dotă, toți creditorii testatorului sau înzestratorului, păstrându-și asupra acestor bunuri drepturile lor anterioare, dacă se vor fi făcut în privința acestor imobile mențiunile prevăzute de art. 22 și 26”.

Din acest text al legii se desprinde principiul că transmisiunile de bunuri imobile sunt admisibile numai dacă asupra acelor se păstrează pentru creditorii drepturile lor anterioare legii. Adică unica cerință pentru întabularea în cartea funduară a transmisiunii bunurilor imobile este asigurarea creditorilor anteriori legii.

Dispozițiunea de mai sus a legii ar trebui să se aplice și la transmisiunea bunurilor prin succesiune legală, pe motivul că conform art. 918 C. c. a. toate îndatoririle rezultând din contracte (adecă și cele ce rezultă din legea conversiunii) se transmit moștenitorilor.

Ar trebui să se aplice și la transmisiunea bunurilor asupra fiilor prin contract de donațiune (și dacă transmisiunea nu se face ca constituire de dotă) pe motiv că art. 933 C. c. a. asigură drepturile creditorilor existenți la dată donațiunii.

II. Art. 23 al legii condiționează întabularea în cartea funduară a actelor de înstrăinarea imobilelor debitorilor ce intră în prevederile legii, de consemnarea sumei plătibile la facerea actului. Această restricțiune se face asemenea numai pentru asigurarea drepturilor creditorilor anteriori legii.

Art. 56 d) Regul. Cf. admite întabularea dreptului de proprietate asupra imobilelor înstrăinate, liberă de sarcini, dacă se dovedește învoirea creditorilor interesați, sau dacă această întabulare nu vatămă siguranța creditorilor, fapt asupra căruia hotărăște judecătoria după buna sa apreciere, ascultând în prealabil pe creditorii și ținând seamă echitabilă de toate împrejurările.

Fiindcă mențiunile făcute de un creditor conform art. 22 profită tuturor creditorilor, nu se pot

cunoaște toți creditorii interesați și nu li-se poate cere pe cale particulară învoirea. Credem că art. 56 d) al Regul. Cf. nu este abrogat și deci că creditorii pot fi chemați în judecată pentru a-și da învoirea, cu toate că legea nu dispune în privința aceasta.

În art. 23 se dispun (al. penultim) că instanța Cf. va putea asculta părțile și pe creditorii arătați în certificatul notarului cu privire la preț; iar în cazul când se cere radierea mențiunilor, legea reglementează procedura în art. 24 (în cele 3 al. din urmă) cu citarea creditorilor cunoscuți în certificat, apoi cu afișarea cererei la ușa instanței și la primăria domiciliului debitorului. Învoirea creditorilor pentru înstrăinare este egală cu învoirea la radierea mențiunii relativ la imobilul înstrăinat, deci credem că ar fi admisibil, ca cumpărătorul unui astfel de imobil să poată chema în judecată, conform normelor din art. 24 pe creditorii cunoscuți și necunoscuți pentru a-și da învoirea la înstrăinarea fără greutate și în baza acestei învoiri resp. în baza hotărârii ce va da-o judecătoria, să poată întabula dreptul de proprietate fără greutate.

III. Art. 23 al legii condiționează întabularea și a actelor de grevare al imobilelor debitorilor ce intră în prevederile legii, de consemnarea sumei plătibile la facerea actului.

Cu toate că în lege nu se reglementează, credem că grevarea se poate face cu învoirea creditorilor chemați în judecată conform art. 24, sau în baza hotărârii judecătorești, fără pagubirea creditorilor anteriori. Creditorii interesați nu pot refuza învoirea la grevarea imobilelor afectate lor dacă nu se vatămă siguranța lor.

IV. Prenotațiune în cartea funduară a cererilor de întabularea dreptului de proprietate.

a) Art. 438 C. c. a. dispune că: Dacă acela care reclamă proprietatea vreunui bun imobil, are despre aceasta un act deși autentic, dar care nu îndeplinește toate condițiunile prescise pentru întabularea în art. 434 și 435 — pentru că nimeni să nu câștige vr'un drept de prioritate față de dânsul, va putea totuși să obțină înscrierea condiționată în cartea funduară, care se numește prenotațiune. Prin aceasta primește un drept de proprietate condiționat și îndată ce va justifica prenotațiunea prin

sentință judecătorească, va fi considerat ca proprietar adevărat dela data înaintării cererei de prenotațiune.

Art. 87 Regul. Cf. dispune: Dacă nu se admite întabulațiunea, în baza unul document privat, fiindcă actul nu întrunește condițiunile necesare pentru întabulare — poate fi admisă prenotațiunea, dacă documentul corespunde dispozițiunilor generale ale paragrafilor 63 și următorii și poate servi ca probă conform regulelor Proc. civ.

Art. 23 a legii condiționează întabularea în cartea funduară a actelor de înstrăinare imobilelor debitorilor ce intră în prevederile legii de consemnarea sumei plătită la facerea actului. Deci este cazul că întabularea dreptului de proprietate în baza unui contract în regulă s'ar putea ordona, piedecă o constituie numai lipsă consemnării sumei plătită la facerea contractului. Art. 23 învocat însă nu interzice prenotațiunea dreptului de proprietate, cu scopul arătat în art. 438 C. c. a. pentru că prin prenotațiune nu se poate considera desăvârșită înstrăinarea bunului imobil, având în vedere disp. art. 321, 431 și 441 C. c. a. conform cărora proprietatea deplină se câștigă numai prin întabulațiunea proprietății în cartea funduară.

b) Art. 23 al legii condiționează și întabulațiunea în cartea funduară a actelor de grevarea imobilelor debitorilor ce intră în prevederile legii, de consemnarea sumei plătită la facerea actului. Un creditor nu-și poate achiziționa efectiv dreptul de ipotecă numai prin întabularea creanței sale în modul prescripționat pentru achiziția proprietății bunurilor imobile (art. 451 C. c. a.), și această achiziționare condiționează art. 23 de consemnarea sumei plătită la facerea actului. Acest articol nu oprește însă prenotațiunea dreptului de ipotecă, deoarece aceasta nu este o grevare definitivă, ci aceea se va putea obține numai prin justificarea art. 95 Regul. Cf. adecă dovedind ulterior că s'au înlăturat piedecile ce stau în calea întabulațiunii, adică în cazul în speță, prin radierea mențiunii de asanare, prin declarația creditorilor interesați chemați în judecată, sau prin hotărâre judecătorească.

Creditorul posterior datei de 18 Dec. 1931 prin o astfel de prenotațiune își câștigă un drept de prioritate față de alți creditori de asemenea posteriorii datei de 18 Dec. 1931, dar înainte de a justifica prenotarea conform art. 95 Regul. Cf. nu poate lua nici o măsură de urmărire, deci nu periclitează întru nimic drepturile creditorilor anteriori datei de 18 Dec. 1931, a căror interese le servește interdicția grevării reglementată în art. 23.

V. Art. 27 al legii 7. IV. 1934 dispune că imobilele de orice fel ale debitorilor prevăzuți în art. 26 relativ la care s'au făcut mențiuni de asanare, nu

vor putea fi vândute sau grevate de drepturi reale, decât cu autorizația tribunalului, care se va da după ascultarea creditorilor interesați. Restricțiunea aceasta încă servește numai interesele creditorilor anteriori datei de 18 Dec. 1931.

În procedura dinaintea tribunalului nu se cere, ca suma plătită la facerea actului să se consemneze deodată cu înaintarea cererei, ci se va consemna numai după ce creditorii interesați audiați vor cere consemnarea sumei și tribunalul va hotări în privința aceasta și în acest caz se va consemna înainte de întabulare actului de proprietate sau de grevare.

VI. Justificarea prenotațiunii.

Justificarea prenotațiunii se face în baza declarațiunei potrivite pentru întabulare (art. 95 Regul. Cf.) sau dovedind faptul că piedecile, cari opresc întabulațiunea, sunt înlăturate prin suplinirea ulterioară a condițiunilor lor, cari lipsesc, cea ce se face în baza unui certificat autentic, s'au prin declarație suficientă pentru întabulațiune, sau în sfârșit în baza hotărârii definitive judecătorești dată pe cale de proces (art. 95 Regul. Cf., referitor la Ardeal.)

Dacă în timpul înaintării cererei pentru prenotațiune, procesul pentru validitatea dreptului pentru care se cere prenotațiunea, este suficientă dovedirea acestei împrejurări și pentru justificare nu se va fixa termen (Art. 96 Regul. Cf.).

Dacă nu este dovedită intentarea acțiunei, se va fixa termen pentru justificarea 15 sau 30 zile. Iar în cazul când justificarea depinde dela împlinirea vreunei stapulațiuni contractuale, termenul de justificare poate fi extins până la acel timp, în care se va îndeplini stipulațiunea contractuală, de ex. plata prețului de cumpărare etc. Termenul de justificare se poate prelungi (art. 98 Regul. Cf.).

În baza hotărârii definitive date asupra acțiunii pentru justificare, se va face întabulațiunea dreptului prenotat, sau se va radia prenotațiunea (Art. 100 Regul. Cf.).

În Ardeal nu se fixează termen pentru justificarea prenotațiunii și prenotațiunea nu se radiază, din oficiu (Art. 94 Regul. Cf.).

VII. Reprezentarea.

Avocații și notarii publici dacă prezintă documentul original, în baza căruia urmează a se efectua vre-o înscripțiune, sunt presupuși ca imputerniciți pentru înaintarea cererei și nu este necesară prezentarea unei procure deosebite. (Art. 119, al. 5 Regul. Cf.)

VIII. Procedura.

a) Cumpărătorul resp. creditorul va fi în drept a cere la instanța cărții funduare prenotarea drep-

tului de proprietate a imobilului cumpărat resp. prenotarea dreptului de ipotecă asupra imobilelor debitorului (art. 438 C. c. a. 87, 88, 89, 92 Reg. Cf.)

b) Deodată cu cererea prenotațiunii se va putea înainta acțiune, prin instanța cărților funduare (art. 12 legea de punere în aplicare a procedurii civile LIV:1912) contra creditorilor cunoscuți și necunoscuți ai debitorilor neobligați a face declarațiuni de asanare și pentru cari se vor fi făcut mențiuni conform art. 22 la judecătoria civilă competentă; iar în cazul art. 27 la tribunalul competent și se va cere ca creditorii să fie obligați a consimți la înstrăinare sau grevare.

c) După ce se va da hotărîrea din partea judecătorecii competente, sau din partea tribunalului, se va face o nouă cerere la instanța Cf. ca în baza acelei hotărîri să considere de justificată prenotarea și să ordone intabulațiunea.

d) Cererea pentru prenotațiune trebuie timbrată în regulă, dar chemarea în judecată a creditorilor pentru înlăturarea piedecilor puse întabulării de legea conversiunii, precum și cererea de intabulare a

prenotațiunii în baza hotărîrii definitive judecătorești, sau a declarației celor interesați — credem că sunt scutite de timbru în baza art. 75 al legii din 7 Aprilie 1934.

Am omis motivele, care militează pentru necesitatea prenotațiunii în cartea funduară în scopul înleznirei circulației bunurilor imobile și a creditului. — Am așteptat mult timp ca să se dea de către Onor. Ministerul Justiției, Direcțiunea judiciară un Circular în privința aceasta, sau ca din partea altora mai competenți să se pună în discuție aceste chestiuni în Ardealul Juridic; dar văzând că se întârzie mereu discutarea și lămurirea acestora mi-am luat voie a înșira în cele de mai sus dispozițiile legale cunoscute, cu gândul, ca aceste să formeze un început dezvoltarea motivelor pro și contra relativ la intabulațiunea și prenotațiunea în cartea funduară în legătură cu legea conversiunii. („Ardealul Juridic” No 6/936).

IOAN SERBAN,
avocat (Năsăud).

Legea numelui.

Românul adevărat trebuie să poarte nume romănesc.

Deși legea numelui a fost așteptată cu mult interes, nu i s'a dat atențiunea cuvenită. În afară de câteva articole de ziar nu s'a luat nici-o inițiativă serioasă din partea vreunei asociațiuni culturale sau din partea vreunei persoane marcante. Un rol important în aceasta privință ar trebui să aibă și Liga antirevizionistă. Trebuie necondiționat ca începutul să pornească din capitală prin formarea unui comitet central cu comitete locale în fiecare județ și comună.

O spunem aceasta din motivul că acolo unde s'a încercat aplicarea legii, populația cu conservatorismul ei tradițional a nesocolit chestiunea și deci exemplul prim trebuie să-l dea intelectualii.

Se poate ca mulți nu-și dau seama cu mare importanță de stat și națională este ca românul să nu poarte un nume străin ci unul românesc. Este de ajuns să amintesc că în fosta Ungarie numele de familie a preocupat pe guvernanți încă din secolul al XVI-lea, iar la 1814 s'a dat primul ordin de maghiarizarea numelui. La 1815 și 1817 s'a ordonat special ca ortodocșii să-și alipească la finea numelui o terminațiune de „its” sau „vits”, iar la 1818 s'au început maghiarizarea în massă a numelor, ajungându-se ca în anul 1881 să ia ființă o societată

centrală pentru acest scop, cu aprobarea ministerului de interne. Aceasta societate a avut de conducători și membrii pe cei mai de seamă oameni politici, de știință și literați, precum și toate asociațiunile cu caracter de breaslă. Prefectul județului Someș, Br. Bánffy, în anul 1881 Dec. 28 a format în Dej o filială cu 10 membri dintre consilierii județeni și în ședința extraordinară s'a aprobat cea mai largă propagandă, dându-se indicații primpretorilor și notarilor de felul cum trebuie procedat maghiarizarea numelui. Până la Comunitatea izraelită din capitală, comunică societății că va suporta toate spesele pentru evreei săraci.

Orice intervenție în parlament din partea nemaghiarilor a rămas fără efect.

Societate centrală a format apoi filiale în capitalele de județe, care aveau un birou unde se dădeau informațiuni gratuite în fiecare zi de lucru și chiar în sărbători, pe lângă scrierea imediată a cererii. Ca o curiozitate arăt, că între anii 1881 și 1896 s'au făcut 14.090 maghiarizări de nume. Bineînțeles că majoritatea au format o cetățenie de origine etnică maghiară, cari nu aveau un nume ungurese; însă a bună parte au format o cetățenie nemaghiară. În comune minoritare s'au pus notari unguri sau minoritari renegați cari au făcut tot ce era posibil pentru maghiarizarea numelui, primind diferite recopen-

se. În Ungaria de azi cine nu știe că, nici-un funcționar n'ar putea exista dacă ar purta un nume nemaghiar.

Legea noastră nu numai că nu cere dela minoritari a-și schimba numele în românește, dar chiar a format secțiunea a doua cu numirea de **redobândirea** numelui înstreinat sau pierdut, numai pentru român.

Așadar nici-o ezitare, nici-o considerațiune contrară bunei intențiuni a legiuitorului. Datoria de neam și fără obligă pe fiecare român conștient, care poartă un nume strein, să se prezinte înediat la primărie, unde fără nici un fel de taxă sau timbru i se vor face toate formele legale de redobândirea numelui înstreinat sau pierdut.

Am întocmit toate formularele recerute de lege și se află de vânzare la librăria românească din Sighet. La un dosar se recer trei cereri, căci una să afișează 15 zile, apoi se înaintează la Parchet după alte 15 zile, ca timp de eventuale întâmpinări. Cere-rea a doua se trimite spre afișarea în comuna de naștere, la caz că este altul decât cea de domiciliu a solicitatorului și a treia se păstrează la dosar. Certifi-

catul de numele vechi încă este imprimat așa ca nu poate da loc la greutăți. La caz că solicitatorul are și copii minori în locul extrasului de naștere se anexează un livret familiar.

Pentru orice caz să nu fie grabă, căci orice re-venire are alte forme și cu spese.

Credem că în scurt timp se va forma o societate centrală, care va da o circulară la comitetele comunale compuse din intelectuali, în care va fi arătată procedura și criteriul după care se alege un nume nou în cazul când solicitatorul n'are acte doveditoare a numelui pierdut.

Numele trebuie să fie neaoș românesc și cu sunet plăcut.

Am văzut în Monitorul Oficial publicate deja nume redobândite, dar o bună parte sunt rău alese și nepotrivite. Deci de ce să nu facem noi mai bine.

Credem în fine că presa se va ocupa cu această chestiune și în special în teritoriile alipite, căci **Românul adevărat trebuie să poarte nume românesc.**

Gr. Câmpeanu, notar.

PUBLICAȚIUNI OFICIALE.

PROCES-VERBAL.

Ședința adunării generale a Filialei Notarilor din județul Bălți, în ziua de 26 Aprilie 1936.

Adunarea a fost deschisă la orele 11, fiind prezenți 59 membri din numărul total de 92 membri la curent cu cotizațiile.

Domnul Președinte al Consiliului de Administrație constată, după apelul nominal ce s'a făcut, că adunarea poate fi considerată legală și deelară deschisă adunarea generală ordinară a Filialei Notarilor Bălteni.

În cuvântul de deschidere s'a făcut și un raport, prin care s'au arătat realizările ce au fost posibile și munca care a fost depusă în interesul propășirii Filialei, pomenindu-se și despre greutățile întâmpinate în calea realizărilor.

Dl **Gheorghe Elade**, Secretarul Filialei dă citire ordinii de zi, care este admisă de adunarea generală fără nici o modificare, și după aceasta citește pro-

cesul verbal al adunării generale dela 8 Sept. 1935, și cele hotărâte atunci să aprobă de adunarea generală fără modificări.

Dl **Gheorghe Georghiu** dă citire raportului întocmit de cenzori, prin care să constată situația casei și operațiunile, ce s'au făcut în intervalul dela constituire și până în ajunul adunării generale, și adunarea generală aprobă acest raport fără nici o modificare.

Trecându-se apoi la chestiunea cotizațiilor, cu cari trebuie să contribuie în viitor membrii Filialei, luând cuvântul dl **Bacinschi**, face propunere că fiecare primărie să fie obligată să contribuie cu o sumă echivalentă cu aceea, pe care o aduc în casa asociației funcționarii comunei, cu atât mai mult că și statutele Filialei admit acest lucru, stabilind că

veniturile asociației să compun, în afară de cotizațiile membrilor, și din subvenții dela Stat, Județ și comună, dar, după o discuție, adunarea generală, aprobând în principiu propunerea d-lui Bacinschi, rămâne la hotărârea, că pentru moment nu se poate fixa quantumul sumei, cu care să vină obligatoriu fiecare comună prin bugetul ei, fiind lăsată aceasta la aprecierea și bunăvoința d-lui Prefect.

Dl **Bacinschi** mai vine cu o propunere, ca să se înființeze pe lângă Filiala o casă de ajutor reciproc, care să vină în ajutor în cazuri de boală sau de deces a membrilor Filialei sau a familiilor lor, dând ideea ca în caz de boală a unui copil din familia membrului Filialei, toți membrii să contribuie la ajutorare cu o sumă de 10 (zece) lei, în caz de boala soției sau a membrului Filialei, să contribuie ceilalți membri cu câte 20 (douăzeci) lei, iar în caz de deces contribuția fiecărui membru să fie de 50 (cincizeci) lei.

În scopul ajutorării membrilor Filialei în caz de boală, d-l **Bacinschi** propune să fie angajați doi medici din cei cu mai frumoasă reputație și să se stabilească de comun acord cu aceștia, ca fiecare membru al Filialei să fie consultat în schimbul unui onorariu mai redus, iar pentru executarea prescripțiilor medicale să se între în tratative cu o farmacie din localitate, care ar putea să-și ia obligațiunea să elibereze medicamentele cu un tarif mai redus.

Propunerile d-lui Bacinschi au fost primite de unanimitatea adunării și cu mulțumirile exprimate de Președintele ei.

Dl Președinte a Filialei face propunerea pentru înființarea unei bănci a notarilor din județul Bălți, în scopul ajutorării membrilor Filialei cu un credit mai eficient, și în acest scop recomandă ca fiecare membru al Filialei să contribuie lunar cu o sumă de 100 lei, până la complectarea capitalului social de 2400 (două mii patru sute) lei, și pentru întocmirea sau complectarea statutelor roagă pe d-l **Bacinschi**, ca cooperador vechi și cunoscător în materia bancară, să vină cu experiența D-Sale în ajutor. Consiliului de Administrație, ceiace D-Sa acceptă.

Chestiunea în întregime pusă la vot, adunarea generală o aprobă în unanimitate.

Să trece la votarea bugetului. Citit la venituri pe articole, adunarea îl aprobă fără modificări. La

cheltueli d-l **Ciornea Vasile**, membru adunării, propune să fie suprimate suma de 8.200 (opt mii două sute) lei prevăzute ca cheltueli de transport membrilor adunărilor, consiliului și cenzorilor, insistând că fiecare este obligat să aducă și sacrificii materiale în interesul propășirii Filialei.

Propunerea d-lui Ciornea pusă la vot, adunarea o respinge în unanimitate și aprobă bugetul cheltuelilor așa cum a fost întocmit de Consiliu de administrație.

S'a pus la vot în întregime bugetul de venituri și cheltueli pe exercițiul 1936 în total la venituri și cheltueli cu suma de 43.841 lei, și a fost aprobat de unanimitatea adunării generale.

Se trece la re alegerea Comisiunii cenzorilor. D-l **Valentin Corcimare**, membrul adunării, face propunerea, ca în comisiunea cenzorilor să fie ales un membru și din partea secretarilor comunali, și adunarea generală admite propunerea, și alege în comisiunea cenzorilor pe D-nii **Gheorghe Gheorghiu** și **Vasile Apostol** din partea notarilor și pe D-l **Teodor Tiutinic** din partea secretarilor comunali.

La eventuale propuneri au fost acordate chestiuni de ordin profesional, în legătură cu aplicarea noii legi administrative și întocmirea bugetelor comunale.

La orele 13.30 adunarea și-a terminat lucrările și a fost declarată închisă.

La sfârșitul ședinții a venit la adunare D-l **Prefect Cately**, întâmpinat de ovațiile adunării. Luând cunoștință de chestiunile discutate de adunare, D-l Prefect aduce laude adunării pentru bunele inițiative și promite tot concursul pentru frumoasele realizări, pe care le preconizează adunarea generală. Adresând un cuvânt funcționarilor administrațiilor comunale, îi îndeamnă la muncă staruitoare pentru binele Țării. Pentru ridicarea prestigiului notarului, recomandă nu numai muncă, dar încă și mai mult corectitudine în mărirea bunurilor publice.

Adunarea în picioare mulțumește pe Dl Prefect pentru bunăvoința pe care o arată funcționarilor administrativi și pentru părintească atitudine.

De cele de mai sus s'a încheiat procesul verbal de față.

(Urmeaza semnăturile și sigilul).

Drept Administrativ.

59. **LEGEA CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV.** Refuzul Ministerului de Finanțe de a restitui suma încasată în plus ca impozit, nu are caracterul unui act administrativ de autoritate, și nu se poate ataca în fața instanțelor de cont. adm., vătămaturile fiind în drept ca pe calea acțiunii în fața instanțelor de drept comun să-și valideze drepturile sale.

Din cuprinsul art. 1 din legea contenciosului adm., rezultă că, calea acțiunii în contencios este deschisă numai contra actelor administrative de autoritate făcute cu călcarea legilor sau contra refuzul autorităților administrative de a rezolva o cerere privitoare la un drept.

Considerând că prin act administrativ de autoritate se înțelege actul prin care autoritatea executivă ordonă sau interzice ceva particularilor, comportându-se astfel ca putere publică.

Că în asemenea condițiuni refuzul Ministerului de Finanțe de a restitui suma încasată în plus ca impozit, nu întrunește caracterul unui act administrativ de autoritate, care să dea dreptul la acțiune în contencios, deoarece Ministerul încasând impozitele a fost în exercițiul dreptului său, fără violarea vreunei legi sau regulament și, dacă se prelinge că în exercițiul acestui drept s'au făcut încasări peste prevederile legii, cel vătămat nu poate avea altă cale de atac în justiție împotriva actului Ministerului, decât cea a dreptului comun.

Că astfel fiind numai cu violarea acestui text Curtea de Apel a decis că reclamantul avea deschisă calea acțiunii în contencios pentru restituirea sumei cerute prin acțiune, astfel că recursul este fondat și prin consecință deciziunea dată a fi casată, iar pentru considerațiunile arătate, acțiunea a fi respinsă ca inadmisibilă. (C. de Cas. S. III-a Dec. No. 2154 din 16 Decembrie 1935. Președinția D-lui C. Crăciunescu, consilier).

60. **LEGEA CONTENCIOSULUI ADMINISTRATIV.** Refuzul autorității de a plăti salariul cuvenit după lege funcționarului, este un act administrativ

de autoritate, susceptibil de a fi atacat în fața instanțelor de contencios administrativ.

Ordințele circulare ministeriale care conțin între dispozițiunile generale și anumite măsuri speciale capabile să atingă și să vătămă drepturile unei persoane, ce se găsește împiedecate în realizarea lor prin refuzul direct al autorității, bazat pe aceste circulare, de a-l satisface, obțin caracterul unui act administrativ de autoritate și pot fi atacate, deodată cu refuzul autorității, cu acțiune în fața instanțelor de contencios administrativ.

În conformitate cu art. 1 din această lege, oricine se prelinge vătămat în drepturile sale prin reaua voință a autorității administrative de a rezolva o cerere a sa privitoare la un drept, poate face cerere pentru recunoașterea dreptului său la instanțele judecătorești competente arătate de art. 4 adevărat înaintea Curții de Apel în circumscripția căreia reclamantul își are domiciliul.

Că refuzul unei administrațiuni, stat, județ, sau comună de a plăti unui funcționar salariul cuvenit după lege pe un timp determinat, este un act administrativ de autoritate, deoarece administrațiunea se comportă în asemenea caz ca autoritate de drept public și ca organ de executare a legii, iar nu ca o persoană juridică lucrând în cadrul obligațiunilor sale contractuale sau izvorite din delict sau quasi-delict.

Considerând că prin denumirea de acte administrative de autoritate legea contenciosului administrativ, nu a înțeles să dea o definiție categorică restrictivă unor anumite deciziuni, ordonanțe, sau ordine administrative, limitativ enunțate sau cu un cuprins anume determinat, ci a considerat în mod categoric, orice dispozițiune luată de o autoritate publică, capabile de a vătămă drepturile legale a unei persoane.

Că deși, ordinele circulare sunt cunoscute de obicei ca simple adrese prin care autoritățile superioare și de tutelă administrativă, dau explicațiuni și îndrumări de serviciu celor în subordine, ele au un

conținut de generalitate, care nu poate viza anumite persoane, sau cauze singulare, ci sunt chemate a realiza o uniformitate de procedare și conducere a serviciilor; că însă atunci când un asemenea ordin conține între dispozițiunile generale și anumite măsuri speciale capabile să atingă și vatăme drepturile unei persoane ce se găsesc împiedecate în realizarea lor prin refuzul direct al autorității de a-l satisface, asemenea ordine devin un act administrativ de autoritate în sensul art. 1 din legea contenciosului adm. și poate fi atacat odată cu refuzul autorității, cu acțiune în contencios administrativ.

Că astfel fiind și întrucât în speță, este necontestat că ordinul circular al Ministerului de Interne prin care se interzice plata salariilor celor din categoria intimatului, a avut drept consecință refuzul Primăriei de a satisface cererea de plată a salariului; acestuia, bine și în conformitate cu principiile arătate, Curtea de Apel a socotit aceste acte ca administrative de autoritate supuse cenzurei instanței de contencios administrativ.

(C. de Cas. S. II-a Dec. No. 281 din 12 Februarie 1936. Președinția Dlui C. Crăciunescu, consilier).

61. STABILITATE. AVANSARE. Înaintarea unui funcționar dintr'un grad într' altul constituie pentru acesta un mijloc de a obține stabilitatea în mod implicit, cu condițiunea însă ca această avansare să fie efectuată după formele și procedura legală. (Art. 7 și 37 din legea pentru statutul funcționarilor publici).

Având în vedere că, în adevăr, din cuprinsul deciziunii atacate, rezultă că recurentul a susținut înaintea instanței de fond inadmisibilitatea acțiunii în contencios, pe considerațiunea trasă din faptul că reclamanta nu a dobândit stabilitatea prin avansarea obținută, întrucât neavând cel puțin diploma de absolvire a liceului această avansare la gradul de impiegat cl. I-a este ilegală și asupra acestui mod de apărare, Curtea de Apel omite a se pronunța, omisiune care urmează a fi privită, deoarece chestiunea de a se ști dacă intimata putea dobândi această stabilitate prin avansarea obținută, rezolva prin ea însăși chestiunea admisibilității în principiu a acțiunii în contencios administrativ.

Că dar motivul de casare fiind fondat, recursul urmează a fi admis și a se casa deciziunea atacată.

Considerând că deși în principiu, înaintarea unui funcționar public dintr'un grad într' altul constituie pentru acesta un mijloc de a obține stabilitatea în mod implicit, totuși nu este mai puțin adevărat că numită garanție nu poate fi dobândită pe

această cale decât cu condițiunea ca avansarea funcționarului să se efectueze după formele și procedura legală, deoarece în caz contrariu ca o consecință a avansării legale, stabilitatea este lipsită dela origine de orice efect juridic, fiind izbită de nulitate ca și avansarea ilegală.

Că întrucât în speță din actele dela dosar se constată că intimata a fost avansată în funcțiunea de impiegată cl. I. fără a îndeplini condițiunea de studii cerută de art. 76 din regulamentul statutului funcționarilor publici, de a avea cel puțin diploma de absolvire a liceului sau unei școale echivalente (ea având ca studii numai diploma de patru clase profesionale) în asemenea condițiuni avansarea sa este ilegală și deci o stabilitate implicită nu-i poate fi conferită pe această cale, după cum Curtea de Apel a stabilit.

Considerând că, nici legea pentru unificarea asigurărilor sociale din 1933, nu creiază funcționarilor Caselor de Asigurare Socială, o stabilitate cu caracter special, aceștia fiind supuși potrivit art. 129 din acea lege, în privința situațiunii lor, până la votarea statutului propriu, dispozițiunilor statutului funcționarilor publici.

Că din datele dela dosar, nerezultând că intimata în calitate de funcționară la Casa Cercuală Satu Mare ar fi fost declarată stabilă de către Comisiunea de numiri și înaintări în condițiunile prevăzute de art. 64 din legea statutului funcționarilor publici și 79 din regulament, dânsa urmează a fi privită ca funcționară provizorie, deci nestabilă, și ca atare, în conformitate cu art. 4 și 8 din legea contenciosului administrativ nu poate avea exercițiul acțiunii în contencios pentru îndepărtarea sa în serviciu. Că de altfel intimata fiind plătită din fondurile Casei de Asigurare, iar nu din bugetul Statului, chiar dacă ar fi fost definitivă, putea să nu fie încadrată deoarece potrivit art. 130 din legea citată nu poate fi lăsată în disponibilitate fără nici o formalitate, și numai ca o consecință a neîncadrării sale în funcțiune.

Că împrejurarea invocată de dânsa, trasă din faptul că prin încadrarea sa în anul 1930 pe baza art. 199 din legea de organizare a Ministerelor și-a dobândit stabilitatea, nu poate fi ținută în seamă, deoarece printr'o astfel de încadrare nu-i s'a acordat și definitivatul sau stabilitatea în funcțiune, care putea fi obținută numai conform statutului funcționarilor publici, ceace după cum s'a arătat nu s'a produs intimata nefăcând o asemenea dovadă și chiar dacă ar fi făcut-o această stabilitate, a putut fi desființată printr'o lege posterioară, după cum s'a rătat mai sus.

Că astfel fiind, acțiunea în contencios administrativ pentru anularea îndepărtării sale și reîntegrarea sa, este inadmisibilă și urmează a se respinge, acordându-se recurenței lei 500.— cheltueli de judecată. (Cas. III., Dec. 26 Febr. 1936; dos. 1544/935; Președinția DJ Consilier C. Macri; recurentul Ministerul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale; intimata Elisabeta Iacob, lipsă).

62. MĂSURI FINANCIARE URGENTE. FUNCȚIONARI COMUNALI. Legea pentru unele măsuri financiare urgente din 10 Octomvrie 1932 (art. 1 și 5) are un caracter de aplicațiune generală și deci ea este aplicabilă nu numai funcționarului Statului, ci și celorlalți funcționari dela județ, comună și dela regiile autonome publice.

Asupra singurului motiv de casare din petiția de recurs, prin care recurenții susțin, că Comitetul Local de Revizuire, a interpretat greșit legea pentru unele măsuri financiare urgente, căci art. 1 din această lege se referă numai la funcționarii de Stat, iar art. 5 numai la funcționarii comunali, cari au salarii peste 35.000 lei.

Având în vedere că din deciziunea atacată cu recurs se constată că, Consiliul Comunal al orașului Orăștie, a suprimat pe anul financiar 1933-1934 adausul de lemne gratuite și adausul de electrică gratuită pentru funcționarii Primăriei și a redus totodată și cota de chirie la cota acordată funcționarilor Statului din acel oraș, în raport cu salariul de bază avut de ei, înainte de unificarea acestuia cu sporul de scumpete.

Că, în contra acestei măsuri a Consiliului Comunal, recurenții funcționari ai Primăriei, au făcut apel-contestații, pe care Comitetul Local de Revizuire, le-a respins ca neîntemeiate, între alte motive, pentrucă potrivit art. 1 din legea pentru unele măsuri financiare din 10 Octomvrie 1932, orice adausuri la salarii, se suprimă, chiar și în cazul dacă aceste adausuri au fost prevăzute în legi sau regulamente speciale.

Considerând că, prin art. 1 alin 1 din legea pentru unele măsuri financiare, Guvernul este autorizat a face cu începere din luna Septemvrie 1932, o revizuire a bugetului pe 1932 a tuturor Ministerelor, Regiilor publice autonome și Caselor autonome, ale căror bugete au legătură cu bugetul general al Statului spre a înlătura orice cheltueli, cari nu ar fi absolut indispensabile, iar în alin. 3 arată că diurnele suplimentare și orice adaus la salariu se suprimă chiar dacă sunt prevăzute în legi speciale.

Că art. 5 din aceeași lege, dispune că nici un funcționar al Statului, județelor, comunelor și Regiilor publice autonome, nu poate avea o retribuțiune, sub orice formă ar fi, dela aceeași funcțiune, mai mare de 35.000 lei brutto lunar cu aplicațiunea legii cumulului, exceptându-se cei doi mareșali, primul președinte al Curții de Casație, președinții de secții ai aceleiași Curți, cum și funcțiunile dobândite pe baza de contract în curs, până la expirare.

Considerând că, din cuprinsul acestor texte și în special din termenii categorici pe care art. 5 ca și alte texte, îi întrebuițează, atunci când înglobează în mod expres, în cadrul aceleiași legi în afară de Stat, atât județul cât și comuna, cum și din spiritul în care a fost concepută întreaga lege, care a fost aceea ca toate autoritățile publice sau dependente de ele să facă cele mai mari economii pentru realizarea echilibrării bugetului general al Țării, rezultă că legea pentru unele măsuri financiare urgente din 8 Octomvrie 1932 are un caracter de aplicațiune generală și deci ea este aplicabilă nu numai funcționarilor Statului, ci și celorlalți funcționari dela județ, comună și dela Regiile autonome publice.

Că, astfel fiind și întrucât dar, în asemenea situațiune, Comitetul Local de Revizuire nu a făcut o greșită aplicațiune în cauza art. 1, al. 3 din legea pentru unele măsuri financiare urgente, atunci când a decis că în baza acestui text, Consiliul comunal al orașului Orăștie a avut dreptul ca pentru economii bugetare să suprimă gratuitățile de lemne și electrică ale funcționarilor săi comunali motivul de casare bazat pe greșita interpretare a art. 1 și 5 din legea menționată, este neîntemeiat și recursul urmează a fi respins, fără a mai discuta celelalte motive de casare, fiindcă acestea nu au fost dezvoltate în instanță. (Cas. III., dec. 173 din 29 Ian. 1936; dos. 1711-1933; președinția Dluj Consilier C. Macri; magistrat asistent DI Gg. Ionescu; recurentul Eugen Munteanu prin DI avocat Ion I. Moța; intimata Primăria comunei Orăștie, lipsă).

63. TIMBRAREA ACȚIUNILOR. ACȚIUNE LA COMITETUL DE REVIZUIRE. Acțiune contra hotărârilor autorităților administrative deci și a Comitetelor de revizuire se timbrează cu 27 lei timbru fiseal conform art. 9 paragraful V din legea timbrului, legea fondului aviației prevăzând aceleași sancțiuni pentru lipsa timbrului aviației, ca și pentru timbru fiscal deci dispozițiunile art. 42 din legea timbrului se aplică și pentru insuficiența timbrului de aviație.

Având în vedere că prin motivul de recurs, recurentul se plânde de violarea de lege și exces de putere, susținând că prin textele ce au fost aplicate de Comitet nu se prevede nici timbrarea, nici anularea apelului pentru o instanță specială cum este Comitetul de revizuire, iar în fapt susține că a timbrat apelul suficient însă a căzut sau s'a deslipit un timbru de 1 leu aviație.

Considerând că art. 9 paragr. V din legea timbrului impunând apelurile în contra hotărârilor autorităților administrative cu 27 lei timbru fiscal, a luat o măsură de ordin general, aplicabilă tuturor instanțelor jurisdicționale cu caracter administrativ, în cari întră evident și Comitetul de revizuire, care are un indiscutabil caracter administrativ.

Că art. 9 din legea fondului aviației prevăzând aceleași sancțiuni pentru lipsa acestui timbru ca și pentru lipsa timbrului fiscal, dispozițiunile art. 42 din legea timbrului sunt aplicabile și pentru însuficiența timbrare cu timbrul aviației.

Că constatările instanței de fond fiind exacte în fapt că apelul a fost timbrat numai cu 25 lei timbru fiscal și 2 lei timbru aviației, conform art. 9 al. V legea timbrului și art. 6 legea fondului aviației, recursul este nefondat și urmează a fi respins.

(Cas. III. Dec. 471 din 6 Martie 1936. Dos. No. 2431/1935; Președinția D-lui Președinte D. G. Lupu; recurent A. Cucuteanu; intimat Andrei Trifaș).

Drept civil.

64. INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE. SECȚIA I. Decizia No. 2149/1930. Președ. D-lui N. Vecerdea Consilier.

Ardeal — Succesiune. Legat — Plată — Acțiune — Nearătarea numelui legatarului — Consecințe. (Art. 43, 180. pr. civ. din Ardeal).

Instanța de apel dacă constată, în virtutea dreptului de apreciere a testamentului și a celorlalte probe ale cauzei, că nu este vorba de executarea unui mandat, ci pur și simplu de plata unui legat, plată pusă în sarcina moștenitorului recurent de către testatoare, cu drept cuvânt respinge excepțiunea de necompetență ridicată de recurent, de oarece pentru plata legatului legatarul are o acțiune personală „ex testamento”, contra eredului. Această acțiune conform art. 43 pr. civ. poate fi pornită și înaintea Tribunalului pe teritoriul căruia are loc desbaterea succesiunii, și deci susținerea eredului că acțiunea în cauză nu putea fi pornită decât la Tribunalul pe teritoriul căruia el are domiciliul, este neîntemeiată.

Dacă Curtea de Apel stabilește clauza prin care testatoarea obligă pe eredele recurent la plata unei datorii, constituie un legat, — „**legatum liberationis**” — eventual „**legatum debiti**”, iar nu un mandat, urmează că toate acele părți din motivele de casare prin care se atacă această constatare, trebuie respinse ca neîntemeiate.

Din momentul ce Curtea de Apel a constatat că deși persoana în favoarea căreia este constituit legatul, nu este indicată prin numele ei în testament, totuși se poate stabili cu siguranță cine este legatarul, cu drept cuvânt a considerat că legatul este valabil și că produce efecte chiar și atunci când testatorul au arătat, în mod expres prin testament, numele și pronumele legatarului.

65. INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE. SECȚIA I. Decizia No. 1909/932. Președinția D-lui T. Magheru cons.

Ardeal — Testament — Drept Interprovincial — Testator original din vechiul Regat — Testament olograf — Valabilitate — (Art. 34 leg. XVI din 1876).

În conformitate cu principiile codului civil, românul aflat în străinătate, poate să-și facă testamentul după normele prevăzute de legea română, fără ca, prin aceasta, să fie oprit de a testa valabil, și după formele cerute de legea locului unde testează. Paragraful 34 al legii XVI din 1876 în vigoare în Timișoara, cuprinde o dispoziție similară principiului amintit din legea română; astfel: testamentele, donațiile pentru caz de moarte etc. făcute în străinătate în privința recerințelor formale, sunt valabile dacă corespund regulilor de drept ale țării în care au fost făcute. Expresiunea „și atunci sunt valide”, însușește un caracter alternativ, acordând indigenului posibilitatea de a face, și în țară străină, testamentul după dreptul patriei sale, putându-se eventual, conforma și legilor în vigoare pe teritoriul străin.

Expresiunea „țară străină” utilizată de codul civil român și „în străinătate” aflătoare în paragr. 34 al legii XVI din 1876, nu implică în mod nepărat, înțelesul de „străinătate”, în sensul riguros al cuvântului, ci însemnează teritorii cu drepturi diferite, cum ar fi Banatul, Transilvania, Bucovina, etc., sub unghiul de privire al formelor testamentare în raport cu vechiul Regat și vice-versa.

Mărginându-se discuțiunea problemei juridice la aceste principii urmează că defunctul putea să facă testament în Timișoara, fie în conformitate cu dreptul din Vechiul Regat, fie după legile în vigoare în Timișoara.

LEGISLAȚIE.

LEGI APĂRUTE ÎN ANUL 1936.

Mon. Of. 5 din 7 Ianuarie: Organizarea Ministerului de Interne.

Mon. Of. 7 din 9 Ianuarie: Organizarea Ministerului Lucrărilor Publice și Comunicațiilor.

Mon. Of. 16 din 20 Ianuarie: Lege pentru modificarea, adăug. și abrog. unor dispoziții din lege pentru org. Casei de economie, credit și ajutor a magistraților.

Mon. Of. 50 din 29 Februarie: Lege pentru organizarea turismului.

Mon. Of. 57 din 9 Martie: Jurnalului Consiliului de miniștri Nr. 428 din 5 Martie 1936 privitor la sentirea taxelor, cifra de afaceri, taxă de autorizare și taxa 12% ad valorem ptr. materiale importante de întreprinderile miniere și metalurgice ale Statului din Ardeal.

Mon. Of. 62 din 14 Martie: Comunicatul Regiei Autonome C. F. R., privitor la modificarea tarifului local de mărfuri.

Mon. Of. 62 bis din 14 Martie: Lege pentru prelungirea valabilității legii pentru autorizarea stărei de asediu și Decretul pentru prelungirea încă pe 6 luni a stărei de asediu.

Mon. Of. 65 din 18 Martie: Codul Penal.

Mon. Of. 66 din 19 Martie: Codul de procedură penală.

Mon. Of. 73 din 27 Martie: Lege privitoare la numirea codului Penal și Procedura penală Carol II.

— Legea administrativă.

— Legea pentru apărarea viticulturii.

— Lege privitoare la crearea și administrarea fondului pentru modernizarea de drumuri naționale.

Mon. Of. 74 din 28 Martie: Lege pentru adăugirea unor dispozițiuni la legea asupra cometului de devize.

— Lege pentru înființarea și organizarea corpului de avocați.

Mon. Of. 78 din 2 Aprilie: Lege pentru modificarea unor dispozițiuni din legea pentru organizarea corpului de avocați.

Mon. Of. 80 din 4 Aprilie: Lege pentru acordarea de gradații membrilor ordinului judecătoresc.

— Lege pentru organizarea și funcționarea radio-difuziunii.

— Lege pentru organizarea pompierilor.

Mon. Of. 81 din 6 Aprilie: Lege pentru organizarea și funcționarea oficiului educație tineretului român.

Mon. Of. 82 din 7 Aprilie: Lege pentru prelungirea termenului de fuzionarea a societăților bancare pe încă 2 ani (legea pt. refacerea creditului).

— Lege privitoare la regimul colonizării.

— Taxele tarifului C. F. R., valabil dela 1 Miuu 1936.

Mon. Of. 83 din 8 Aprilie: Lege a numelui.

— Lege interpretativă a unor articole din legea pentru lichidarea datorilor agricole și urbane.

— Lege pentru interzicerea jocurilor de noroc pe bani.

— Ratificări în codul penal de procedură penală.

Mon. Of. 85 din 10 Aprilie: Lege pentru modificarea unor articole din legea pentru constituirea și funcționarea întreprinderilor private de asigurare din Mon. Of. 148 30.

Mon. Of. 95 din 25 Aprilie: Lege pentru plasaarea invalizilor, orfanelor și văduvelor de război în funcțiuni și locuri de muncă.

Mon. Of. 98 din 29 Aprilie: Lege pentru înființarea consiliului economic și organizarea camerilor profesionale.

Mon. Of. 99 din 30 Aprilie: Lege pentru pregătirea profesională și exercitarea meseriilor.

— Regulamentul pentru controlul și cenzurarea filmelor cinematografice.

(va urma)

INFORMAȚIUNI.

Stabilitatea Notarilor Comunali.

INTERVENȚIUNEA REUȘITĂ A PREȘEDINTELUI NOSTRU GH. MILENCOVICI.

O delegația compusă din Dnii STANCU BRĂDIȘTEANU, Președintele Federației Funcționarilor Publici, GHEORGHE MILENCOVICI, Președintele Asociației Notarilor din România, ANTON PANAIT, Vicepreședinte, ROMUL ARON Secretar General, STELIAN MĂRCULESCU, Președintele Notarilor Jud. Dâmbovița, VASILE L. PIRUS, Notar din Belmires Dâmbovița, DUMITRU N. CHIȚESCU, Notar Frășari, Jud. Duroștor, IONESCU NICOLAE, Vicepreședinte Asociației Generale, Secretar de Plasă, LIVIU BOB și NICOLAE GRETZI, Secretar de plasă s'a prezentat în audiență în ziua de 4 c. Dnui Ministru IUCA, depunând memoriile cu privire la stabilitatea (No. J 8136/1936) și încadrarea Notarilor (No. J 8137/1936) în conformitate cu noua lege Administrativă, — apoi cu privire la fixarea unei indemnizații de transport la minimum 1000 lei lunar, pentru notarii din Vechiul Regat, Basarabia și Bucovina (8626-1936).

Domnul Ministru IUCA, acceptând în principiu propunerile făcute de delegație, a dispus ca la executarea lucrărilor de stabilitate a Notarilor și Secretarilor de plasă, sa ia parte GH. MILENCOVICI, Președintele Asociației Generale a Notarilor Comunali, împreună cu NICOLAE IONESCU, Vicepreședintele Asociației Generale Secretarilor de Plasă din România.

Rezultatul intervenției Președintelui nostru a fost relevat și de către Presa din Capitală (vezi ziarul „Universul” No. 215 din 6 August 1936, p. 3-a).

C O M U N I C A T.

Către toți Dnii abonați ai Revistei.

Prezidiul Asociației Generale a Notarilor Comunali din România, aduce la cunoștința tuturor abonaților Revistei „Administrația Română”, că în conformitate cu deciziunea Consiliului de Administrație al Asociației Generale a Notarilor Comunali din România, întrunit la Timișoara în ziua de 25 Iulie 1936, **DI Remus Ania, notar în comuna Fratelia (Timișoara), a fost desărcinat din calitatea sa de casier-contabil al Revistei „Administrația Română”, Consiliul delegând în același timp în mod provizoriu pe DI Ioan HAJDEU, notar, casier central al Asociației cu conducerea gestiunii fondului Revistei.**

În consecință punem în vedere abonaților Revistei, ca pe viitor toate sumele destinate Revistei ca abonamente, taxe de publicații, etc., să fie trimise pe adresa: **Ioan HAJDEU, notar, casier central, COCIUBA-MARE, Poșta Tinea (Jud. Bihor).**

Domnii Președinți ai filialelor Asociației Notarilor Comunali din România, sunt rugați să binevoiască a-și comunica de urgență adresa lor exactă Redacției Revistei „Administrația Română”.

DI Dr. EMIL BOTIȘ, avocat, redactor al Revistei noastre și-a mutat biroul avocațial din Str. Eugen de Savoya No. 6, Timișoara I., în BULEVARDUL REGINA MARIA No. 5., Et. I., TELEFON: 63.

POȘTA REDACȚIEI.

Dlui Teodor I. Leușteanu, notar com., Valea Rea (Jud. Vâslui). Circularele Asociației Generale a Notarilor Comunali din România se publică în Revista noastră „Administrația Română” la rubrica: Publicațiuni Oficiale, unde veți găsi tot ce vă interesează.

Pentru amănunte adresați-vă **Dlui Președinte al filialei Asoc. Notarilor Vâslui. Redacția.**

Dlui Președinte al Asociației Notarilor Comunali din Județul Argeș. Comuna Ungheni.

Pentru Statutele Asociației Generale a Notarilor Comunali din România adresați-vă **Dlui Președinte Gh. Milencovici, care le trimite gratuit. Anexați un plic adresat cu adresa Dv. și timbrat.**

Dlui notar Munteanu. Comuna Vermeș, Județul Caraș. În conformitate cu legea pentru dobândirea și pierderea cetățeniei române din 24 Februarie 1924 (art. 67) și Ordonanța Ministerului de Justiție No. 90.899 din 1932, cererile pentru constatarea ulterioară a naționalității se rezolvă de Primăria Comunei unde cel omis locuia la data întocmirii listelor, sau cel absent dela domiciliu avea indigenatul.

Pentru a fi pe deplin lămurit, consultați în **Monitorul Oficial** Legile și Regulamentele din 17 Aprilie 1924, 2 Iunie 1928 și 18 Octombrie 1932.

Redacția.

Dlui Ernestin Brull, Secretar comunal la Primăria Jibou (județul Sălaj).

În conformitate cu Legea generală de penziuni din 15 Aprilie 1925, funcționarii civili, militari și eclesiastici ai Statului, județelor și comunelor urbane, au dreptul la penziune (v. art. 1, alin. 1 și 2).

Textul art. 1 din Legea penziunilor nu vorbește decât de funcționari **comunelor urbane**, iar funcționarii comunelor rurale, iar jurisprudența Înaltei noastre Curți de Casațiuni și Justiție a stabilit în mod constant că impiegații comunali rurali nu au dreptul la penziune (v. Cas. III. dec. 744 din 2 Maiu 1931, Jurispr. Gen. 1931, p. 402; Cas. III. dec. 1107 din 19 Sept. 1929, în Pand. Săpt. 1929 p. 877) nici agenții de urmărire dela percepțiile rurale (Cas. III. dec. 111 din 27 Ian. 1936. Jurispr. Adm. 1936, p. 3831).

Bine înțeles că drepturile funcționarilor comunali din ținuturile alipite câștigate înainte de intrarea în vigoare a legii (1 Oct. 1925) sunt respectate.

Dispozițiunea legii generale de pensii prin care nu se recunoaște dreptul la pensie a funcționarilor rurali este cât se poate de înjustă.

Pentru a obține, prin modificare legii de pensii, o recunoaștere a dreptului de pensie a acestei categorii de slujbași, este nevoie de organizații puternice profesionale și crearea unei opinii publice favorabile acestei cauze juste, fiind convinși că actuala stare de lucruri degradează pe funcționarii comunali pentru care Statul ar trebui să aibă mai multă soliditate având în vedere rolul important ce îndeplinesc în viața satelor noastre.

Redacția.